

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดสตูล ผู้วิจัยได้กำหนดวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 2.1 พฤติกรรมก้าวร้าว
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าว
- 2.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 พฤติกรรมก้าวร้าว

2.1.1 ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว

มีนักวิชาการ นักวิจัยหลายท่านให้ความหมายพฤติกรรมก้าวร้าว ดังนี้
 ทรงศักดิ์ เนียมเปีย (2551:11) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมก้าวร้าวคือ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมา อาจเป็นทางกาย ทางวาจา เพื่อแสดงอำนาจเหนือบุคคลอื่นเพื่อระบายอารมณ์ เพื่อเรียกร้องความสนใจ เพื่อระบายความเครียด โดยมีเป้าหมายหรือเจตนาให้บุคคลหรือทรัพย์สินได้รับความเสียหาย

จิตตินี แสงจันทร์ (2551:14) ให้ความหมายว่า เป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ต่อร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน ทั้งของตนเองและผู้อื่น เพื่อตอบสนองทางด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม

นิภาพรรณ ต่อชาว (2547:11) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมทางกายและทางวาจา ที่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บ หรือได้รับความเสียหายทางกายหรือทางจิตใจต่อตนเองและสิ่งมีชีวิตอื่น และสิ่งไม่มีชีวิต

มุขิตา ศรีจันทร์ (2547:12) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมตอบสนองต่อบุคคลหรือสิ่งของในลักษณะต่างๆ ที่ไม่เหมาะสมโดยการแสดงออกทางกาย หรือทางวาจาที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน

สิริพัช ชำนาญ (2552:7) ให้ความหมายว่า การแสดงออกหรือการกระทำอันเป็นพฤติกรรม ทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่มีเจตนาทำร้ายผู้อื่น โดยการแสดงออกที่รุนแรงมากกว่าปกติ โดยทางกายวาจาและอารมณ์ ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น หรือส่วนรวม ซึ่งแตกต่างจากบุคลิกภาพก้าวร้าว อันเป็นโครงสร้างภายในจิตใจ ที่ผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมา

สุชาดา โลหมาศ (2547:10) ให้ความหมายว่า ลักษณะการแสดงออกที่รุนแรงมากกว่าปกติที่มีผลทำให้ผู้อื่นเจ็บปวด เดือดร้อนหรือก่อความเสียหายต่อส่วนรวม

พรทิพย์ ทองธานี (2550:13) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่รุนแรงกว่าปกติที่มุ่งจะทำลายตนเองหรือผู้อื่น ให้ได้รับความเจ็บปวด ความเสียหาย เป็นการกระทำทางกายหรือทางวาจา ทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อระบายความตึงเครียด ความคับข้องใจซึ่งพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนได้จากบรรทัดฐานทางสังคมและเกิดผลเสียหายทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ

ดลมนรรัตน์ บากา (2552:9) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมที่ทำให้ผู้อื่นไม่พอใจหรือเจ็บปวด ทั้งทางกายและจิตใจ โดยแสดงออกทางกายและวาจา ที่มีระดับความรุนแรงต่างกันทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา

อรพญา พัทบุรี (2552:12) ให้ความหมายว่าเป็นพฤติกรรมของคนที่มีปัญหาซึ่งอาจแสดงต่อทั้งร่างกายหรือวาจาก็ได้ เช่น การทำลายข้าวของ การทำร้ายร่างกาย การดูต่ำ การพูดจาหยาบคาย เป็นต้น การก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่เด็กเรียนรู้จากสังคม เด็กจะใช้การป้องกัน ตนเองจากการรุกรานของผู้อื่น เช่น เมื่อถูกพ่อแม่ดู เด็กก็มักจะโต้เถียงเมื่อถูกเพื่อนล้อเลียน เด็กมักจะชอบชกต่อย เป็นต้น ปัญหาทางพฤติกรรมเหล่านี้ มีสาเหตุมาจากความรู้สึกกังวลใจ ความกดดันทางอารมณ์พฤติกรรมดังกล่าวย่อมเป็นภัยต่อสังคมที่ควรได้รับการศึกษาเพื่อให้ทางแก้ไข

นวรรตน์ ประทุมตา (2548:4) ให้ความหมายว่า การแสดงออกหรือการกระทำที่ความเสียหายให้แก่ตนเอง หรือผู้อื่น ทั้งทางร่างกายและวาจา รวมทั้งพฤติกรรมทำลายข้าวของซึ่งแบบตามลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าวและแสดงออกดังนี้

1) พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา หมายถึงการพูดให้ตนเองหรือผู้อื่นเสียหาย อับอาย เสียใจ ไม่พอใจ หรือวาทะระวาง เช่นโต้เถียง พูดสวนคำ พูดมาก ตะโกน เหยะเหย

2) พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย หมายถึง การแสดงการกระทำที่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเสียหาย ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ เช่นทำเสียงดัง ไม่ทำตามคำสั่ง ไม่มีสัมมาคารวะ รวมถึงทำลายสิ่งของ วัดโดยแบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าว

ฟรีดแมนและเซียร์(Freedman and Sear,1970 อ้างถึงในพรทิพย์

ทองธานี, 2552:12) ให้ความหมายว่า ความก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมใดๆที่เป็นอันตราย กระทำความเสียหายให้แก่ผู้อื่น โดยทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเจตนา และจุดมุ่งหมายของการกระทำ และนอกจากนี้ยังมีความเห็นว่า สังคมที่ผูกพันความมั่นคง จะต่อต้านและตำหนิความก้าวร้าว การจะอยู่รอดของสังคมจะขึ้นอยู่กับคนในสังคม สามารถควบคุมหรือลดความรู้สึกก้าวร้าว ความโกรธและพฤติกรรมก้าวร้าวของตนเองให้เหมาะสมได้

รจนา รินคำ (2550:16) ได้ให้ความหมายว่า คือ การกระทำหรือพฤติกรรมที่ได้แสดงออก รุนแรงกว่าปกติทั้งวาจาหรือทางกาย ที่ทำให้ผู้อื่นและตนเองเดือดร้อน และทางด้านความรู้สึกหรือสิ่งของ เพื่อปลดปล่อยความเครียด ความคับข้องใจ ความโกรธ ความรู้สึกที่ไม่ดีต่าง ๆ

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2546) ได้ให้ความหมายว่า การกระทำที่บุคคลตั้งใจทำเพื่อที่จะทำร้ายผู้อื่น ผู้ซึ่งต้องการที่จะหนีไปจากสภาพถูกทำร้ายนั้น ซึ่งการทำร้ายนี้ เป็นไปได้ทั้งต่อร่างกายและต่อจิตใจ

รัตนา ตาบัง (2550:23) ได้ให้ความหมายว่า เป็นพฤติกรรมที่อันตรายและทำให้เกิดการบาดเจ็บโดยเจตนา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายหรือความเจ็บปวดทั้งทางร่างกายและจิตใจ

สุพัทธา พันธูร (2546:119-121) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมก้าวร้าว คือ พฤติกรรมที่บุคคลแสดงการกระทำในลักษณะที่รุนแรงผิดปกติ เพื่อตอบสนองหรือปลดปล่อยความเครียด ความคับข้องใจ ความโกรธและความรู้สึกที่ไม่ดีต่างๆ โดยเป็นการกระทำทางกายและทางวาจา ที่รุนแรงกว่าปกติ เป็นการกระทำที่ทำให้ผู้อื่นเจ็บปวดเสียหาย หรือมุ่งทำร้ายให้ผู้อื่นเดือดร้อน ทั้งที่มีเจตนาและไม่เจตนา

หงส์ บันเทิงสุข (2550) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว คือ พฤติกรรมที่บุคคลปลดปล่อยพลังกำลัง ทั้งคำพูดและการกระทำ เพื่อขจัดความโกรธ ความกลัวของตนไปยังบุคคลหรือสิ่งของ โดยอาจแสดงออกเพื่อการพิทักษ์สิทธิของตน ก่อความเดือดร้อนให้ตนเองและผู้อื่น บุคคลนั้นทำไปโดยขาดความยับยั้งชั่งใจและไม่สามารถควบคุมตนเองได้

วรรณพร กองมงคล (2552:16) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว คือ เป็นพฤติกรรมที่บุคคลกระทำในลักษณะที่รุนแรงผิดปกติที่แสดงออกมาทั้งทางกายและทางวาจา การกระทำดังกล่าวที่มีเป้าหมายที่จะทำร้ายทำลายให้สิ่งของหรือผู้อื่นเกิดความเจ็บปวดหรือเสียหาย เพื่อปลดปล่อยความเครียดความคับข้องใจ ความโกรธแค้นและความรู้สึกที่ไม่ดีต่าง ๆ เป็นการระบายสิ่งกดดันที่อยู่ภายในจิตใจออกมา

จากความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมก้าวร้าวหมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกทั้งทางด้านร่างกาย และทางวาจา โดยมีเจตนาที่ทำให้เกิดความเสียหาย ต่อทรัพย์สินและร่างกาย ทั้งของตนเองและผู้อื่น เพื่อปลดปล่อยความเครียด ความคับข้องใจ ความวิตกกังวล และความรู้สึกสิ้นหวังที่ตนเองมีอยู่

2.1.2 ลักษณะของพฤติกรรมก้าวร้าว

สิริพัช ชำนาญ (2552:7) ได้กล่าวถึง ลักษณะของพฤติกรรมก้าวร้าวมีดังนี้ ความก้าวร้าวเป็นตอบสนองต่อสิ่งที่มากระตุ้น ด้วยการกระทำอย่างทันทีทันใด โดยมีเจตนาให้ผู้อื่นเจ็บปวด โดย Buss (1961) แบ่งลักษณะของพฤติกรรมก้าวร้าว ดังนี้

1. พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย (Physical Aggression) เป็นพฤติกรรมก้าวร้าวที่แสดงออกโดยใช้วิถีทางกาย เช่น แชน ขา หรือใช้วิถีทางกายร่วมกับอาวุธ เช่น มีด ปืน โดยมีเจตนาเพื่อให้ผู้อื่นได้รับเจ็บปวด

2. พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา (Verbal Aggression) เป็นการตอบสนองสิ่งที่มากระตุ้นโดยใช้ถ้อยคำให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด ซึ่งจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ การปฏิเสธ การบังคับ ซึ่งการปฏิเสธ เป็นการปฏิเสธด้วยการแสดงท่าทางประกอบ เช่น การแสดงท่าทางรังเกียจ การหลบหน้า การปฏิเสธด้วยคำพูด เช่น การพูดตรงๆ “ออกไปเดี๋ยวนี้” หรือการพูดให้ร้าย “ฉันไม่ได้ชอบคุณ” ซึ่งจะใช้ร่วมกับการแสดงอารมณ์เพื่อทำร้ายความรู้สึกของผู้อื่น และการบังคับเป็นสิ่งที่ทำผู้อื่นได้รับความเจ็บปวด บุคคลเรียนรู้การบังคับจากการสังเกต และเลียนแบบมาจากการกระทำของบุคคลอื่น เช่น บิดา มารดา ครู เป็นต้น

สิริทรา สายบุญตั้ง(2553:11) ได้กล่าวถึงลักษณะของพฤติกรรมก้าวร้าวแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจา หรือคำพูดที่มีลักษณะ การพูดกรรโชก ตำหนิ นินทา กล่าวร้ายแก่ผู้อื่น และพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย ที่แสดงออกโดยการทำร้ายผู้อื่นให้ได้รับอันตราย การทำลายสิ่งของ ทรมาน สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น

ชนิธดา เกตุอำไพ(2549:19) ได้กล่าวถึง ลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าวคือการแสดงออกในรูปแบบการกระทำ การพูดที่ไม่เหมาะสมเพื่อตอบสนองความต้องการ หรือเพื่อปลดปล่อย ความเครียด ความคับข้องใจ ความโกรธและความรู้สึกที่ไม่ดีต่างๆ ซึ่งเป็นการกระทำที่ผู้อื่นไม่พอใจ และยังเป็นผลเสียแก่ตนเองและผู้อื่นได้

สุพัตรา พันธูร (2546:11) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นคุณสมบัติของบุคคลที่แสดงการกระทำในลักษณะที่รุนแรงผิดปกติ เพื่อตอบสนองหรือปลดปล่อย ความเครียด ความคับข้องใจ ความโกรธและความรู้สึกที่ไม่ดีต่างๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียแก่ตนเองและผู้อื่นได้

รัชดาภรณ์ ไกรกริ่ง (2549:21) พฤติกรรมก้าวร้าวซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ความก้าวร้าวเกิดจากการต้องการแสดงออกเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ หรือ ยอมรับความรู้สึก และความคิดเห็นของตน กับความก้าวร้าวที่เกิดจากการแก้ปัญหาที่เกิดจากความข้องใจ จึงแสดงพฤติกรรมที่รุนแรงออกมา เพื่อให้ตนขจัดปัญหาที่เกิดขึ้น

ดลมนรจนัน บากา และ เกษตรชัย และหิม (2551:10) ได้กล่าวถึงลักษณะของ พฤติกรรมก้าวร้าว เป็นคุณสมบัติของบุคคลที่แสดงการกระทำลักษณะที่รุนแรงผิดปกติและปลดปล่อย ความเครียด ความคับข้องใจ ความโกรธ และความรู้สึกที่ไม่ดีต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียทั้งแก่ตนเอง และผู้อื่น

อเนกกุล กริแสง (2517,อ้างถึงใน ดลมนรจนัน บากา และเกษตรชัย และหิม, 2551:10) ได้แบ่งลักษณะของความก้าวร้าวออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ คือ

1. ความก้าวร้าวโดยตรง หมายถึง การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว บุคคลหรือสิ่งที่เป็นเหตุให้เกิดความคับข้องใจ ซึ่งอาจทำได้โดย การทุบตี ต่ำว่า ทำร้าย ฯลฯ
2. ความก้าวร้าวทางอ้อม หมายถึง ในบางครั้งคนเราไม่สามารถแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวโดยตรงได้ จึงต้อง หันไปแสดงความก้าวร้าวทางอ้อมแทน เช่น ถูกแม่ดูว่า พอกลับตาแม่ก็หันไปเตะสุนัข เอาไม้ไปฟาดต้นไม้ใหญ่ เป็นต้น

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551:26) ได้แบ่งพฤติกรรมก้าวร้าว ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ความก้าวร้าวทางตรง เป็นการระบายความก้าวร้าว ด้วยการทำร้ายบุคคลที่เป็นบุคคลเป้าหมายโดยตรง เช่น โกรธใครก็ตรงรี่เข้าชกต่อย ทุบตีให้เป้าหมายเจ็บตัว หรือใช้วาจาตำประจานให้เกิดความอับอาย
2. ความก้าวร้าวทางอ้อม เป็นความก้าวร้าวที่ไม่แสดงตรงตัวบุคคล แต่จะใช้วิธีการแสดงออกด้วยการทำลายสิ่งของทรัพย์สินสมบัติ ของตนเองและ ของบุคคลเป้าหมาย ด้วยเพียงหวังทำลายความรู้สึก และจิตใจเพื่อระบายความคับข้องใจของตนเอง
3. ความก้าวร้าวแฝง เป็นความก้าวร้าวที่ไม่แสดงออก ทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่จะแฝงเร้นอยู่ในตัวบุคคล ที่พร้อมแสดงออก เมื่อรู้สึกว่าจะต้องแสดงตน ว่ามีอำนาจเหนือบุคคลเป้าหมาย ซึ่งหมายความว่า ความก้าวร้าวนี้อยู่ภายใต้สำนึกตลอดเวลา จะแสดงออกมาเมื่อมีโอกาส โดยเฉพาะกับบุคคลที่อยู่ใกล้ตัว และอ่อนแอกว่า

ปราณี จันทรหอม (2541:9) แบ่งพฤติกรรมก้าวร้าวออกเป็น 3 ชนิด ได้แก่

1. ทางวาจาหรือคำพูด เช่น การพูดตำ พุดกรรโชก ช่มชู้ เป็นต้น
2. ทางการกระทำของร่างกาย เช่น การต่อสู้ ชกต่อย การตีรันฟันแทง การข่มขืน เป็นต้น
3. การกระทำที่ทำให้เกิดการสูญเสียทรัพย์สินสมบัติ เช่น การทำลายข้าวของให้เสียหาย ทุบให้แตก จุดไฟเผา วางระเบิด

วชิราวุธ หนุยอด (2552:10) ได้กล่าวถึงลักษณะของพฤติกรรมก้าวร้าว เป็นการแสดงออกทั้งทางกาย วาจา และความคิดที่รุนแรงกว่าปกติ มีเจตนาทำให้ผู้อื่นหรือสิ่งของเสียหาย เพื่อรักษาสิทธิของตน หรือระบายความรู้สึกคับข้องใจ

กรมสุขภาพจิต (2547) ได้สรุปลักษณะของพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่าพฤติกรรมก้าวร้าวมักจะแสดงออกมาในรูปแบบของการแสดงกิริยา วาจา และการกระทำที่ไม่เหมาะสมกับสภาพและวัย เช่น

1. กิริยา วาจา และนิสัยหยาบคาย
2. พุดจาอวดดี และไม่แสดงความเคารพผู้ใหญ่
3. มีนิสัยชอบทำลายความสงบของชั้นเรียน และก่อกวนการสอนของครูอาจารย์
4. ชอบทำลายสร้างความยุ่งยาก เตือดร้อนให้แก่ผู้อื่น
5. ต้องการแสดงออกในลักษณะของการอวดตัวเอง
6. ชอบตำหนิและ กล่าวโทษผู้อื่น
7. ชอบทะเลาะวิวาท ทูบตี และรังแกผู้อื่น
8. มักจะทำลายทรัพย์สินสมบัติ ส่วนตัว หรือส่วนรวมให้เกิดความเสียหาย

สรุปจากความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรมก้าวร้าวแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย เป็นการแสดงพฤติกรรมที่สามารถมองเห็นอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การตบตี ชก เตะ กัด เป็นต้น และมักจะมีหลักฐานเกิดขึ้น
2. พฤติกรรมทางวาจา เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกด้วยคำพูด ที่ไปทำร้ายอารมณ์ความรู้สึก และจิตใจของผู้อื่น เช่น การด่าว่า การเหน็บแนม ใช้วาจาหยาบคาย การซุบซิบนินทา เป็นต้น

2.1.3 สาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าว

สาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าวมีสาเหตุดังต่อไปนี้ (Baughman, 2000: อ้างถึงใน ศิริมา มังคลรังษี, 2551:13) คือ

- 1) ความล้าทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งทำให้ความสามารถในการควบคุมร่างกายลดต่ำลง
- 2) ความหงุดหงิดหรือความผิดหวัง ซึ่งความผิดหวังมักนำไปสู่รูปแบบบางรูปแบบของความก้าวร้าว แต่รูปแบบของความก้าวร้าวทั้งหมดไม่ได้มีที่มาจากความผิดหวัง
- 3) การกระตุ้นหรือยุแหย่ เป็นการกระทำโดยบุคคลอื่นในการกระตุ้นให้เกิดความก้าวร้าว

4) ความก้าวร้าวตามสัญชาตญาณของมนุษย์ ทั้งนี้ความก้าวร้าวเป็นสัญชาตญาณที่มีอยู่ในสัตว์ทุกประเภทรวมทั้งมนุษย์ และชิมันพรอยด์ ก็เชื่อว่าสัญชาตญาณความก้าวร้าวเป็นพลังผลักดันให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมอื่น ๆ ออกมาด้วย

5) การแสดงออกซึ่งความไม่เป็นมิตรหรือเป็นศัตรู

6) ความก้าวร้าวเกิดจากความคับข้องใจ ทั้งนี้ความคับข้องใจนำไปสู่ความก้าวร้าวเสมอและความก้าวร้าวเป็นผลของความคับข้องใจเสมอด้วย

7) ความก้าวร้าวเกิดจากการเลียนแบบพฤติกรรมในสังคม

พรทิตย ทองธานี (2550:13) ได้กล่าวถึงสาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าวพอสรุปภาพรวมได้ดังนี้

1. เด็กรู้สึกขาดความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่ ทำให้ไม่มีความสุข
2. เนื่องจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองบังคับเข้มงวด กวดขันมากเกินไป ทำให้เกิดความรู้สึกไม่พอใจแล้วแสดงออกกับเพื่อนๆหรือผู้อื่น
3. เนื่องจากพ่อแม่หรือปกครองรักและตามใจลูกเกินไป ทำให้เด็กหวังและต้องการจะได้สิ่งต่าง ๆ จากเพื่อนที่ตามใจตนเอง เช่นเดียวกับที่ได้จากพ่อแม่
4. เด็กไม่ชอบครูแต่ไม่กล้าแสดงออกถึงความรู้สึกขัดแย้งนั้น และเก็บความรู้สึกนั้นมาแสดงกับเด็กอื่น ๆ
5. เนื่องจากเด็กไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ ทำให้คิดว่าผู้อื่นไม่เป็นมิตรที่ดีกับตน

6. เด็กอาจจะมาจากครอบครัวที่ยากจน บ้านแตก ขาดการดูแล และเด็กไม่ได้รับการพักผ่อนหย่อนใจในทางที่ถูกต้องมากกว่า

ซูทิตย ปานปรีชา (2540:33-34,อ้างถึงในนวรรตน์ ประทุมตา,2548:9) กล่าวถึงสาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าว 3 ประการดังนี้

1. เกิดจากความผิดปกติทางร่างกายที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือเกิดจากกสารเสพติด ได้แก่ เมาสุรา ป่วยเป็นพิษสุราเรื้อรัง เมายาบ้า มีเนื้องอกในสมอง เป็นโรคลมชัก มีสารเคมีในสมองบางชนิดต่ำกว่าปกติ และกรรมพันธุ์ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ด้วย

2. เกิดความผิดปกติทางจิตใจ ได้แก่ โรคจิตหวาดระแวง โรคซึมเศร้า หลงผิด หรืออาจเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพต่อสังคม โรคสมาธิสั้น เป็นต้น

3. เกิดจากปัจจัยทางสังคม เช่นการเลือกแบบจากสิ่งต่างๆ โดยเฉพาะภาพยนตร์ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ การฆ่าตัวตายของดารายอดนิยม ก็เป็นมูลเหตุให้เยาวชนเอาเป็นเยี่ยงอย่างได้ สังคมที่ยุ่งวุ่นวาย ประชาชนไม่มีคุณธรรม ไม่สนใจศาสนา ขาดคุณธรรมคติประจำใจ ขาดการให้อภัย

ไม่ให้เกียรติกัน ขาดกฎระเบียบ ไม่มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต ล้วนเป็นปัจจัยให้คนในสังคมนั้นแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวได้

ลอง และจาคูโบว์สกี (Long and Jakubowski, 1978:28-34 อ้างถึงในจิตตินี้
แสงจันทร์, 2551:12-13) ทั้งสองเชื่อว่าความก้าวร้าวเนื่องจากสาเหตุ 5 ประการดังนี้คือ

1. ไร้อำนาจหรือถูกข่มขู่ เมื่อบุคคลรู้สึกว่าจะถูกข่มขู่หรือถูกโจมตีจากบุคคลอื่นและมีความรู้สึกว่าจะไม่มีอำนาจควบคุมสถานการณ์นั้น ๆ ได้บุคคลก็อาจแสดงความก้าวร้าวออกมา

2. ความไม่กล้าแสดงในครั้งก่อน มีส่วนนำไปสู่ความก้าวร้าวได้ เพราะเมื่อบุคคลไม่กล้าแสดงออกนาน ๆ โดยปล่อยให้สิทธิและความรู้สึกของตนเองถูกลวงละเมิด ทำให้ต้องเก็บสะสมความโกรธ ความเจ็บปวดไว้ เมื่อถึงจุดหนึ่งที่ทนไม่ได้ ก็ยอมแสดงความก้าวร้าวออกมา

2.1 บุคคลมีพฤติกรรมก้าวร้าว ก็เพื่อใช้เป็นแนวป้องกันตัวเอง ที่กลายเป็นบุคคลไม่กล้าแสดงออกมา

2.2 เมื่อบุคคลไม่กล้าแสดงออก ต่อผู้มีอำนาจเหนือกว่าทำให้ต้องเก็บกดความไม่รู้พอใจเอาไว้แล้วหาทางไประบายความก้าวร้าวกับบุคคลที่อ่อนแอกว่า

2.3 ความเชื่อผิด ๆ ของบุคคลที่ว่า ผู้อื่นไม่มีสิทธิแสดงพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การขอร้อง การยืมสิ่งของ รวมทั้งเชื่อว่าสิทธิดังกล่าวนั้น ตนเองก็ไม่มีสิทธิกระทำได้ เช่นเดียวกัน ถ้าหากมีผู้อื่นมาใช้สิทธินั้นก็กับตนเอง บุคคลที่มีความผิด ๆ เหล่านี้ก็มีแนวโน้มที่จะตอบสนองออกไปด้วยความก้าวร้าว

3. บุคคลก้าวร้าวอาจเนื่องมาจากได้รับประสบการณ์ในอดีตที่ต้องแสดงความก้าวร้าว เพราะความพ่ายแพ้ตนเองและประสบการณ์ในอดีตนี้ยังไม่ได้รับการแก้ไข เมื่อมีเหตุการณ์ในปัจจุบันที่คล้ายคลึงกับในอดีต บุคคลนั้นจึงมีแนวโน้มที่จะตอบสนอง ออกไปดังเช่น ที่ได้เคยกระทำไป

4. ความเชื่อเกี่ยวกับความก้าวร้าวคือ บุคคลที่มีความเชื่อว่าการ แสดงความก้าวร้าวเป็นวิธีการเดียวที่ใช้ได้ตอบบุคคลอื่น ๆ เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ

5. บุคคลที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก จากทางบ้านหรือชุมชนเมื่อแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว นอกจากนี้การที่บุคคลขาดการเรียนรู้ทักษะ เพื่อแสดงออกอย่างเหมาะสม เมื่ออยู่ในสถานการณ์เฉพาะบางอย่างอาจทำให้บุคคลแสดงความก้าวร้าวได้

อรพญา พัทบุรี (2552:13) ได้กล่าวถึงสาเหตุพฤติกรรมก้าวร้าว ดังนี้

1. พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นผลของการเรียนรู้
2. พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นผลของสิ่งแวดล้อมบางอย่าง
3. พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นเรื่องของสัญชาตญาณหรือธรรมชาติของมนุษย์
4. พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นผลของความกดดันจากกลุ่มหรือทำตามกลุ่ม
5. พฤติกรรมก้าวร้าวในหลายๆกรณี เป็นผลของความคับข้องใจ

สุขวิทยาจิต (2541,อ้างถึงใน วรรณพร กองมงคล ,2552:17) ไว้ดังนี้

1. สาเหตุจากลักษณะทางชีวภาพ ซึ่งมีส่วนถ่ายทอดทางพันธุกรรม เช่น พ่อแม่มี อารมณ์ร้อน ดุร้าย ฉุนเฉียว โกรธง่าย หรือเกิดจากโรคใดโรคหนึ่ง เช่น สมาธิสั้น ไฮเปอร์แอคทีฟ ออทิสติก และสมองพิการ

2. สาเหตุพื้นฐานทางอารมณ์ของเด็ก ซึ่งเด็กบางคนจะมีอารมณ์รุนแรงตั้งแต่เด็ก เมื่อพบสิ่งแปลกใหม่ก็จะตอบสนองทางอารมณ์อย่างรุนแรง ชอบเล่นเสียงดัง ชอบเอะอะโวยวาย

3. สาเหตุจากการเลี้ยงดูภายในครอบครัว เช่น การทอดทิ้งไม่เอาใจใส่ดูแลลูก การลงโทษรุนแรงกับลูก การทะเลาะภายในครอบครัว การช่วยอารมณ์ให้เด็กโกรธ เมื่อเด็กทำผิดแล้ว ผู้ใหญ่ไม่กล่าวตักเตือน การสื่อความหมายไม่ชัดเจนทำให้เด็กไม่รู้จักความหมายผิดถูก

4. สาเหตุจากสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิดีโอที่มีเรื่อง ก้าวร้าวรุนแรง เด็กจะเกิดการเลียนแบบเกิดขึ้น

ฉวีวรรณ กินวงศ์ (2533:42 อ้างถึงใน รจนา รินคำ, 2550:16)

1. เป็นเด็กที่ได้รับการกลั่นแกล้ง และโดนรังแกมาก่อน
2. ขาดความรัก ความอบอุ่น จากพ่อแม่และข้างเคียง
3. เป็นเด็กที่พ่อแม่ไม่ต้องการ และเกลียดชัง ทอดทิ้งจนทำให้เด็กรู้สึกกลัวหวาด
เดียวและน้อยใจ ในที่สุดก็เคียดแค้นชิงชัง

4. เป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่พี่น้องแตกความสามัคคีกัน

5. พ่อแม่เข้มงวดกวดขันและเจ้าอารมณ์ ใช้อำนาจข่มขู่มากเกินไป ทำให้เด็กกลัว

6. ครูชอบใช้อำนาจมากจนเกินไป

7. ครูไม่ยุติธรรม

8. เกิดจากการรบกวนหรือต่อสู้อ

9. เกิดจากสัญชาตญาณการทำลาย

10. เด็กมีนิสัยขี้ขลาด ไม่ใช่ขี้กลัว

11. เด็กมีปมด้อย จึงทำสิ่งต่างๆ เพื่อสร้างปมเด่น

12. บางรายพ่อแม่ตามใจ และสนับสนุนให้มีพฤติกรรมก้าวร้าวกับผู้อื่น

ฐาปนิก พญามงคล (2552:6) ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าว อาจเกิดได้จากหลายปัจจัย เช่น เมื่อบุคคลรู้สึกถูกข่มขู่หรือถูกโจมตี จากบุคคลอื่น และมีความรู้สึกว่ามีอำนาจควบคุมสถานการณ์เช่นนั้น ๆ ได้ บุคคลก็อาจแสดงความก้าวร้าวออกมาจากนี้แล้ว ความเชื่อที่ผิดๆ ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความก้าวร้าวได้โดยบุคคลอาจเรียนรู้ จากประสบการณ์ ในอดีตว่ามี การแสดงความก้าวร้าว เป็นวิธีเดียวที่ใช้ได้ต่อบุคคลอื่นเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ เป็นต้น

ทรงศักดิ์ เนียมเปีย (2551:11-12) ได้กล่าวถึงสาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าว โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน

1. ด้านอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู
2. ด้านอิทธิพลของเพื่อน
3. ด้านอิทธิพลของสื่อ

ทิพวรรณ หารรักษาญาชัย (2549:168) ได้กล่าวถึงสาเหตุของความก้าวร้าวที่เกิดจากการเลี้ยงดู ปัญหาความก้าวร้าว อาจมีสาเหตุจากการเลี้ยงดู การตอบสนองตามอารมณ์ของเด็ก และเป็นแบบอย่าง เมื่อพ่อแม่บอกแล้วลูกไม่เชื่อ ก็มักทำโทษโดยวิธีรุนแรง ซึ่งเป็นแบบอย่างของความก้าวร้าว แต่พ่อแม่ตอบสนองได้ดี หรือใช้วิธีปรับพฤติกรรมอื่นที่ไม่รุนแรง เด็กก็ไม่มีแบบอย่างของความก้าวร้าว

อัล-มุสลิมัต (2553:41-43) ได้กล่าวถึงสาเหตุความเบี่ยงเบนของเด็ก อันนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก ดังนี้

1. ความยากจนของครอบครัว
2. ความขัดแย้งและความไม่ลงรอยระหว่างพ่อแม่
3. การหย่าร้าง ความแตกแยก การแยกกันอยู่ของพ่อแม่
4. การคบเพื่อนที่ไม่ดี
5. การปฏิบัติที่ไม่ดีของพ่อแม่ต่อลูก
6. การที่พ่อแม่ละทิ้งหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูบุตร

สรุปได้ว่า สาเหตุใหญ่ ๆ ที่ทำให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมก้าวร้าว คือปัญหาที่เกิดจากตัวของเด็กเอง และปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อม เช่น ปัญหาที่เกิดจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ภูมิหลังครอบครัว กลุ่มเพื่อน อิทธิพลของสื่อ พฤติกรรมของครู ซึ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่อยู่รอบตัวเด็ก

2.1.4 การวัดพฤติกรรมก้าวร้าว

สุพัตรา พันธูร (2546, 21-22 อ้างถึงใน รุ่งฤดี แก้วคง, 2552:23-24) ศึกษาการวัดพฤติกรรมก้าวร้าว กล่าวว่า ได้มีผู้สร้างแบบสอบถามวัดพฤติกรรมก้าวร้าวไว้มากมาย แต่บททดสอบที่เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในทางจิตวิทยาก็คือ แบบสอบถามวัดความมุ่งร้ายหรือความก้าวร้าวของบัสส์และเดอร์รี่ (Buss and Durkey) โดยใช้ชื่อว่าแบบสอบถามความมุ่งร้าย (Buss and Durkey Hostility Inventory, BDHI) ซึ่งสร้างขึ้นในปี ค.ศ.1961 แบบสอบถามมีลักษณะถูกผิดจำนวน 75 ข้อ ซึ่งพิจารณาตามลักษณะการแสดงออก โดยแบ่งออกเป็น 7 ดังนี้ คือ

1. ความโกรธ (resentment) เป็นการวัดการแสดงด้านความอิจฉา ริษยาและความเกลียดชัง โดยแสดงความรู้สึกโกรธอย่างรุนแรง หรือมีความคิดที่จะทำร้ายผู้อื่น

2. การมีอารมณ์ฉุนเฉียวหรือหงุดหงิด (irritability) เป็นการวัดความพร้อมที่จะแสดงสิ่งที่ทำให้ตนโกรธออกมาให้น้อยที่สุด ซึ่งรวมถึงการโมโหง่าย หงุดหงิด ความขุ่นเคือง หรือรู้สึกเจ็บใจ และการแสดงความหยาบคายต่าง ๆ

3. ความเคลือบแคลงสงสัย (suspicion) เป็นการวัดของลักษณะการแสดงความมุ่งร้ายที่มีต่อผู้อื่น โดยเป็นการแสดงความไม่ไว้วางใจผู้อื่นที่ตนคิดว่าจะทำร้ายตนเอง

4. การปฏิเสธ (negativism) เป็นการวัดการแสดงการปฏิเสธ ที่จะยินยอมให้ความร่วมมือ โดยแสดงการขัดขืนต่อข้อบังคับ หรือข้อตกลงต่าง ๆ

5. ความก้าวร้าวทางวาจา (verbal aggression) เป็นการวัดการแสดงความก้าวร้าวทางวาจาทั้งในรูปแบบของวิธีการพูด และคำพูดที่ใช้ ได้แก่ การโต้เถียง การตะโกนการกรีดร้อง การข่มขู่ การสาปแช่ง การวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรง

6. การแสดงความก้าวร้าวทางอ้อม (indirect aggression) เป็นการวัดการแสดงความก้าวร้าวทางอ้อม หรือมีการโต้ตอบโดยตรง ซึ่งได้แก่ การนินทาแบบใส่ร้ายผู้อื่น การปฏิเสธ การระงับอารมณ์เอาไว้แต่ภายในใจมีเจตนาร้ายต่อผู้อื่นรวมทั้งการก้าวร้าว ที่ไม่แสดงโดยตรงต่อผู้อื่น เช่น การทำลายวัตถุ หรือสิ่งของของผู้อื่นแทน การปิดประตูดัง เป็นต้น

7. การใช้กำลัง (assault) เป็นการวัดการแสดงความรุนแรงทางร่างกายโดยตรงกับผู้อื่น โดยรวมถึงการทำร้ายผู้อื่น การทำลายสิ่งของและการต่อสู้เพื่อป้องกันตัว จากการถูกทำร้าย

ต่อมาในปี ค.ศ. 1992 บัสส์และเพอร์รี่ (Buss and Perry) ได้นำแบบสอบถามวัดความก้าวร้าว หรือความก้าวร้าวของบัสส์และเดอร์กี (Buss and Durkey Hostility Inventory, BDHI) มาพัฒนาโดยใช้ชื่อว่า แบบสอบถามวัดความก้าวร้าว (The Aggression Questionnaire--QA) โดยยังใช้ข้อความถามเดิมบางข้อ แต่มีการแก้ไขแลตัด ข้อคำถามบางข้อทิ้ง โดยเพิ่มข้อความใหม่เข้าไป เพื่อลดความคลุมเครือของข้อความเดิมลงและแก้ไขปัญหาเรื่องรูปแบบของแบบสอบถามที่เป็นรูปแบบถูกผิด แบบสอบถามนี้พัฒนาขึ้นเพื่อใช้กับเด็กในระหว่าง 18-20 ปี มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีจำนวน 25 ข้อ การให้คะแนนมีค่าตั้งแต่ 1 (ไม่มีลักษณะอย่างนี้เลย) ไปจนถึง 5 (มีลักษณะอย่างนี้มากที่สุด) ซึ่งแบบสอบถามนี้จะวัดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ความก้าวร้าวทางกาย (physical aggression) ความก้าวร้าวทางวาจา (verbal aggression) ความโกรธ (anger) และการมุ่งร้าย (hostility)

2.1.5 วิธีแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าว

ผกา สัตยธรรม (2531, อ้างถึงใน พรทิพย์ ทองธานี, 2550:13-14) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ควรช่วยเหลือและปฏิบัติ คือ

1. ครูควรให้ความเข้าใจ ให้ความเป็นกันเองหรือความใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็ก มีความเมตตา เพื่อให้เด็กเกิดความไว้วางใจรักเคารพครูได้มีโอกาสระบายความขุ่นเคือง หรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ของเด็กออกมา เพื่อให้ครูได้ทราบถึงสาเหตุความก้าวร้าวของเด็กจะได้ช่วยแก้ไขติดต่อกันด้วยการพูดจากการชี้แจง ข้อบกพร่องให้ข้อคิดเพื่อให้เด็กเข้าใจในการปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

2. การแก้ไขความก้าวร้าวของเด็กจะต้องทำติดต่อกันโดยไม่ปล่อยปละละเลย และต้องค่อยเป็นค่อยไปด้วยความอดทน เพื่อแก่นิสัยที่สะสมมาเป็นเวลานาน

3. ในบางกรณีหรือบางราย ผู้ปกครองหรือ บิดามารดา อาจไม่ทราบหรือแม้แต่ไม่สนใจที่จะแก้ไข ครูควรช่วยเหลือ

4. ความร่วมมือระหว่างครูในโรงเรียนและผู้ปกครอง ในการแก้ไขปัญหาย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้มากกว่าต่างคน ต่างทำ บางครั้งการปรึกษาเพื่อให้ จิตแพทย์ช่วยเหลือก็เป็นสิ่งจำเป็น

5. ฝึกให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำงานศิลปะดนตรี ที่ทำให้เด็กได้ใช้ความสามารถไปในทางที่ถูกที่ควรไม่มีเวลาไปก้าวร้าวกับผู้อื่น

6. ฝึกความรับผิดชอบในการทำหน้าที่ต่างๆ ในโรงเรียนหรือในชั้นเรียน โดยมีหน้าที่ดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เช่น เป็นหัวหน้ากลุ่ม หัวหน้ากิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ถ้าเด็กได้มีการออกแรงในการฝึกใช้กำลังด้วยก็จะดี เพราะเป็นการใช้แรงงานที่จะก้าวร้าวมาทำประโยชน์ให้แก่ตนเอง และส่วนรวม เช่น เป็นหัวหน้าฝึกซ้อมกีฬา เป็นต้น

7. พยายามหาวิธีป้องกัน ไม่ให้เด็กก่อความไม่สงบรบกวนในชั้นเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น เด็กไปรังแกเพื่อนก็เรียกมาหน้าชั้นให้ทำกิจกรรมประกอบการเรียน เช่น แสดงท่าทาง หรือละครประกอบการเรียน

พรทิพย์ ทองธานี (2550:14) ได้กล่าวถึงวิธีแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าว ดังนี้

1. ให้เด็กมีความรับผิดชอบ ในการยกย่องให้เป็นผู้นำ หรือก้าวหน้า

2. ให้เด็กมีโอกาสระบายอารมณ์ที่ก้าวร้าวออกมา ทางด้านศิลปะ ดนตรี การปั้น หรือการแกะสลัก ซึ่งจะทำให้ไม่มีใครได้รับความเดือดร้อน

3. ถ้าจะมีการตำหนิติเตียนหรือว่ากล่าวเด็กก็ควรมาพูดชี้แจงกันเป็นส่วนตัว

เพ็ญจันทร์ เซอร์เรอร์ และ สอรัฐ มากบุญ (2551:บทคัดย่อ) ได้สรุปวิธีการแก้ไข และป้องกันพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงและละเลยอาชญากรรมว่าจำเป็นต้องได้รับการปลูกฝัง ความคิดความเชื่อ

ค่านิยมที่ถูกต้อง ตั้งแต่เล็ก โดยสถาบันทางครอบครัว และการเคร่งครัดในการปฏิบัติตามหลักของศาสนาในชีวิตประจำวัน การใช้กลไกด้านการศึกษากิจกรรมสร้างสรรค์ทางประเพณี วัฒนธรรม การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและกิจกรรมที่สร้างสรรค์ในชุมชน โดยเฉพาะกระบวนการของชุมชนเข้มแข็งและการเมืองสมานฉันท์ จะเป็นพลังที่มีประสิทธิผล ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ห่างไกลจากความเสี่ยงด้านความรุนแรงซึ่งการดำเนินกิจกรรม และกลไกดังกล่าวจะเกิดผลและมีประสิทธิภาพสูงสุด จะต้องดำเนินการในระดับตำบล เนื่องจากเป็นองค์กรที่มีความชัดเจนด้านของเขตพื้นที่ มีอำนาจตามกฎหมาย มีทรัพยากรและบุคลากรเป็นของตนเอง เป็นหน่วยงานที่รับการยอมรับ และมีความใกล้ชิดกับประชาชน ทั้งนี้ต้องมีปัจจัยด้านการเมืองสมานฉันท์ เพื่อให้สามารถจัดการพัฒนาต่าง ๆ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และทำงานเชิงบูรณาการร่วมกันได้อย่างต่อเนื่อง

ดลมนรจน บากา (2552:บทคัดย่อ) ได้สรุปแนวทางแก้ไขและป้องกันปัญหาพฤติกรรมของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การจัดโปรแกรมฝึกอบรมที่มีชื่อว่า “ดร์ปียะอิสลามียะฮฺ” แปลว่าการขัดเกลาตามรูปแบบอิสลาม ซึ่งเป็นโปรแกรมที่เน้นเกี่ยวกับการให้ความรู้ด้านศาสนาทั้งในเรื่องหลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติ และหลักการคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม รวมทั้งการฝึกและเป็นโปรแกรมที่กำหนดให้มีการอบรมตลอด 30 วัน มีการนอนพักที่มัสยิด และกิจกรรมหลัก ๆ ดังนี้

- กิจกรรมทำความรู้จักซึ่งกันและกัน
- ใช้ความรู้เกี่ยวกับหลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติ และคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม
- มีการฝึกละหมาด และให้มีการละหมาดบังคับทั้ง 5 เวลา และภาคสมาธิทั้ง 5 เวลา

- มีการรับฟังคำแนะนำหลังละหมาด 5 เวลา (กาสิมะฮุกอสีเราะฮฺ)
- การอ่านอัชกรนาบาวี (บทขอพรเพื่อความคุ้มครองจากอัลลอฮ์) ทั้งเช้าและเย็นทุกวัน

- มีการเรียนอัลกรุอ่านพร้อมอรรถธิบายอัลกรุอ่านทุกวันวันละ 1 ชั่วโมง
- มีหนังสือศาสนาสำหรับเยาวชนให้อ่านตลอดเวลา
- มีการชมวีซีดีที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการอบรม
- ให้ศึกษาอัลหะดีษ (หนังสือรวมเล่มเกี่ยวกับการกระทำคำพูดและการยอมรับโดยการสงบเงียบของนบีมุฮัมมัด คือลฯ) ตลอดสัปดาห์สุดท้ายของการอบรม

- เปิดให้มีการทดสอบสมรรถภาพทั้งร่างกาย และจิตใจ ทั้ง 12 ฐาน
- มีกิจกรรมทัศนศึกษา/ศึกษาดูงาน
- มีกิจกรรมแสดงในวันอำลาอาลัย

- มีการแบ่งหน้าที่กันทำ และหมั่นเวียนการทำหน้าที่ เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือ และเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และมีการประเมินผลตนเอง และเพื่อนประเมินผลในการทำงานแต่ละวัน

ฮารีชา เคดาร์ (2553) ได้สรุปวิธีการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าว ดังนี้

1. ให้ความรักและความเห็นใจ
2. ทำให้เพื่อนในห้องยอมรับ
3. ให้การชมเชยเมื่อเด็กมีพัฒนาการที่ดีจากเดิม

วิณี ชิตเชิดวงศ์ (2537,อ้างถึงใน จิตตินี แสงจันทร์.2551:17-18) ได้เสนอวิธีแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าว ไว้ดังนี้

1. ให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างปล่อยให้เด็กมีเวลาว่าง โดยใช้กำลังให้เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะกล้ามเนื้อและการออกแรง

2. ให้ความรับผิดชอบ โดยการยกย่องให้เป็นผู้นำหรือก้าวหน้า
3. ให้โอกาสกับเด็กให้ระบายความก้าวร้าวออกมา ทางด้านศิลปะดนตรี
4. บิดามารดาสร้างความเป็นเพื่อนกับเด็ก เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาได้ทัน
5. หาทางทดแทนให้เด็กได้ใช้กำลัง ให้มากในทางที่เป็นประโยชน์ เช่น การเล่นกีฬา
6. ร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ติดตามปัญหาเด็ก
7. พยายามเข้าใจ และสร้างความเป็นกันเองกับเด็กตามสมควร

กรมสุขภาพจิต (2547) ได้เสนอแนะหลักการช่วยเหลือวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ไว้ดังนี้

1. ให้ความเข้าใจ สนใจ รับฟังความรู้สึก ในการกระทำ
2. ให้ประเมินผลที่เกิดขึ้นต่อตนเองและผู้อื่น และชี้ให้เห็นผลเสียของการกระทำ
3. ให้ทางเลือกการระบาย ความโกรธ ก้าวร้าว ไม่พอใจ ในวิธีที่เหมาะสม เช่น

การเล่นดนตรี งานศิลปะอื่น ๆ ตามความสามารถ

4. ให้ค้นหาศักยภาพของตนเอง ส่งเสริมเปิดโอกาสให้แสดงออก เช่น เป็นผู้นำหรือสมาชิก กลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ชมรมโต้วาที ชมรมกีฬา เป็นต้น

5. ใช้หลักการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยใช้แรงเสริมทางบวก

กรมสุขภาพจิต (2547) ได้กล่าวถึงวิธีการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าว สรุปได้ว่าการช่วยเหลือวัยรุ่นที่มีปัญหาต้องใช้ความมั่นคงทางจิตใจ ให้เกียรติต่อความคิดและความรู้สึกของวัยรุ่น มีเจตนาดีที่ว่าจะได้เปลี่ยนแปลงได้ พยายามช่วยเหลืออย่างจริงจัง

วัฒน์เพ็ญ บุญประกอบ (2549) ได้เสนอแนะหลักการช่วยเหลือ วัยรุ่นที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ไว้ดังนี้

1. ลดความรุนแรงภายในครอบครัว ระหว่างพ่อแม่ พ่อแม่ต่อเด็ก เด็กต่อเด็ก โดยถือหลักว่า เมื่อเกิดปัญหาจะตัดสินด้วยความรุนแรงกันเองไม่ได้ ผู้ใหญ่จะต้องหยุดความรุนแรงนั้นทันที เมื่อเกิดการทำร้ายผู้อื่น ทำร้ายตนเอง ทำลายสิ่งของหรือสัตว์ จะต้องหยุดการกระทำ พูดให้ชัดเจนและบอกสิ่งที่ทำได้มาทดแทน สิ่งถูกต้องคืออะไร ถ้ามีการลงโทษต้องไม่ใช่วิธีรุนแรง ด้วยความสงบเอาจริง บอกเหตุผลและหลังจากนั้นให้เด็กได้ทบทวนการกระทำของตนเองเพื่อแก้ไข ทั้งนี้เพื่อต้องรับฟัง ความคิดเห็นของเด็กพร้อมด้วย และแนะวิธีระบายความโกรธอย่างถูกต้อง เช่น การออกกำลังกาย การทำงาน การพูดจาประนีประนอม หรือหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ ในบางครั้งสุดแต่ความเหมาะสม

2. การสร้างครอบครัวให้เข้มแข็ง การสร้างลูกให้เข้มแข็ง แข็งแกร่งมีความอดทน อดกลั้น และอดออม พ่อแม่จะต้องไม่ส่งเสริมความก้าวร้าว ทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือปล่อยปละละเลยไม่เอาใจใส่ หรือตามใจเด็กในทางที่ผิด ๆ กล่าวคือ

2.1 เริ่มต้นต้องสอนให้เด็กมีจิตเมตตา ซึ่งเป็นภูมิคุ้มกันไม่ให้กระทำการรุนแรง รู้จักเห็นอกเห็นใจคนเป็น ถ้าเด็กได้รับความรักความอบอุ่น การดูแลใจใส่อย่างสม่ำเสมอ มีการสนองต่อความต้องการ ถูกทางตั้งแต่เล็ก ๆ เด็กจะมีคุณสมบัติเห็นอกเห็นใจคนเป็นพื้นฐาน สอนการให้การแบ่งปัน สอนมารยาทเบื้องต้นทางสังคม เช่น ขอบคุณ ขอโทษ พูดจามีหางเสียงไพเราะ เด็กมีจิตใจอ่อนโยน พ่อแม่ต้องเป็นที่พึ่ง ช่วยเหลือปกป้องกันอันตรายใกล้ชิดในเบื้องต้น แล้วค่อย ๆ ถอยออกห่างออกไปเฝ้าดูในสายตาเมื่อเขาค่อย ๆ เติบโตขึ้น ให้โอกาสความอิสระพร้อมความรับผิดชอบและเมื่อให้สิทธิต้องควบคุมไปในหน้าที่เสมอ

2.2 ฝึกให้ทำการงานตามวัยเพื่อฝึกทักษะฝึกไหวพริบและวิธีคิดค้น ขณะเดียวกันให้ความเป็นอยู่พอเพียง ตามความจำเป็น ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย การทำอะไรจะมีข้อผิดพลาดได้ ในการฝึกหัดผู้ใหญ่จะต้องเข้าใจ และให้รู้ว่านี่คือการเรียนรู้อย่างหนึ่ง และหาวิธีแก้ไข เด็กที่ทำอะไรได้สำเร็จ มีความเพลิดเพลินกับการงานและงานอดิเรก ช่วยเหลือภายในบ้าน จะเป็นเด็กที่ไม่เหลวไหลและประกอบอาชีพได้ดีเมื่อเติบโตขึ้น

2.3 พ่อแม่ต้องเลี้ยงให้ลูกรู้สึกว่าตนมีคุณค่าภายในจิตใจเขา ให้เขารู้ว่าเขา มีความสามารถ ฉะนั้น ข้อ 2.2 จึงเป็นส่วนที่จะทำให้เกิดคุณสมบัติอย่างหนึ่งที่พ่อแม่จะแสดงความชื่นชมการกระทำที่เขามีความตั้งใจ มุ่งมั่นพยายาม โดยคุณสมบัติและการปฏิบัติมากกว่าไปเล็งผลเลิศในสิ่งที่เขาทำ เพราะผลลัพธ์นั้นยังมีตัวแปรอีกมาก จึงควรเน้นในคุณค่าที่เด็กมีมากกว่าให้เด็กไปเห็นความสำคัญในวัตถุภายนอกและจากผู้อื่น

2.4 พ่อแม่และผู้ใหญ่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ในการแสดงออกทั้งทางวาจา ท่าทางการกระทำและพฤติกรรมทั้งต่อหน้าและลับหลังในชีวิตประจำวัน พ่อแม่อาจยกตัวอย่างที่ดีมา

เป็นหัวข้อสนทนา ให้มีความสัมพันธ์ที่ติดต่อกันเสมอ ให้เขารู้ว่าพ่อแม่เป็นที่พึ่งที่ปรึกษา เข้าใจเขาและพร้อมจะเป็นที่ปรึกษาให้เขาได้ปรับทุกข์ยินดีในความสุขความสำเร็จของเขา

2.5 ในครอบครัวจะต้องมีการกระทำร่วมกัน การทำงานบ้านให้เด็กรู้จักว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวที่มีหน้าที่สำคัญอยู่ร่วม ช่วยเหลือรับผิดชอบตามวัยของเขา พ่อแม่จะต้องร่วมกันสนทนาบ้าง มีกิจกรรมสนุกเพลิดเพลินร่วมกันบ้าง หาเวลาอยู่ด้วยกันพักผ่อนหย่อนคลายบ้าง จะเป็นการเล่นิทาน เล่นเกม เดินเล่น ออกกำลังกาย เล่นกีฬา ดนตรี ทำสิ่งประดิษฐ์ซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ ฯลฯ กิจกรรมภายในบ้านและครอบครัวเป็นจุดสำคัญที่สร้างความสัมพันธ์ ความใกล้ชิดและฝึกคุณสมบัติของเด็กหลาย ๆ อย่าง

2.6 ต้องให้เด็กได้รู้จักและปฏิบัติกิจวัตรเกี่ยวกับศาสนา พ่อแม่จะต้องสอนลูกกราบพระ สวดมนต์ รักษาศีล 5 ตามกำลัง พาลูกไปวัดและสถานปฏิบัติธรรม พบปะผู้คนที่เป็นคนดี มีความเป็นกัลยาณมิตร ให้เขาได้ทำบุญ ตบบาตร ฝึกสติ สมาธิ สนทนาธรรมให้ต่ออยู่เสมอ โดยมั่นใจว่าการปฏิบัติเหล่านี้จะปลูกฝังคุณธรรมขึ้นภายในจิตใจของเด็กและเป็นวัคซีนป้องกันภัยอันตราย สกัตกั้นหรือทำลายความรุนแรง และความประพฤติเหลวไหล ทั้งหลายพ่อแม่มีหน้าที่ปลูกฝัง และให้เด็กได้รับโอกาสพบปะสังสรรค์กับคนหมู่มาก การฝึกปฏิบัติจะปรับไปตามวัยของเด็กแต่ละช่วงอายุ ที่สำคัญคือพ่อแม่ต้องมีความรู้และปฏิบัติด้วย

2.7 การฝึกให้เด็กคิดให้เป็นคิดให้ดี แก้ปัญหาความยุ่งยากให้เป็นอย่างสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมาก ที่จะต้องในเด็กรับรู้ ฝึกปฏิบัติ และทำไปในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่เล็ก ทั้งนี้เมื่อเขาเผชิญปัญหาไม่ว่าสถานการณ์อย่างไร เขาจะได้มีสติ ยั้งคิด คิดคิดหาทางได้ถูกวิธี และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค พ่อแม่จึงไม่ควรทำหมดทุกอย่าง ไม่บอกหรือว่าสั่งเขาทำไปให้หมด แต่ต้องให้ออกาสคิด และตกลงใจ ลงมือทำด้วยบ้าง การปรึกษาหารือเป็นวิธีหนึ่งที่น่าจำเป็น และรับฟังความคิดเห็นของลูก เช่น เมื่อเล็กๆไปแย่งของน้อง น้องตีเอา การตัดสินใจว่าใครผิดใครถูกไม่ได้ช่วยแก้ไขเด็ก แต่เราต้องถามถึงเหตุที่เขาไปแย่งของน้อง น้องตีเขา เขารู้สึกอย่างไร และเขาตีน้อง ๆ รู้สึกอย่างไร อะไรเกิดขึ้นตามมา ให้เขาคิดหาวิธีที่จะได้ของมาเล่น โดยน้องก็ไม่โกรธ เขาก็ไม่เจ็บตัว และถูกลงโทษ และเขาก็จะได้มีความสุข พอใจด้วยกันได้ เด็กอาจตอบว่า ขอน้องตี ๆ หรือเขาไปเอาของเล่นกับน้อง หรือเล่นด้วยกัน หรือไปเล่นอย่างอื่นก่อนพอน้องเลิกเล่นก็มาเล่น หรือบอกแม่ให้ช่วยเอาจะเห็นทางออกของปัญหามีหลายวิธี ในชีวิตประจำวันที่เด็กเติบโตขึ้นจะต้องหัดสิ่งเหล่านี้เสมอให้เขาได้รู้จักคิดหาวิธีต่าง ๆ เป็นการให้เกิดความคิดยับยั้งชั่งใจการรอคอย ไม่ว่าจะความด่วนตัดสินใจปัญหา และเด็กมีการพิจารณา ใคร่ครวญซึ่งเป็นการทำให้เขาฉลาดขึ้น มีการปรับตัวที่ดีขึ้น ทั้งหมดนี้เด็กจะได้เรียนรู้การรู้จักตนเอง ตนรู้สึกอย่างไร คนอื่นรู้สึกอย่างไร เขาจะหันมองในทัศนของผู้อื่นด้วย โดยไม่เอาแต่ใจตนเองเป็นที่ตั้ง และเห็นแก่ตัว

3. แร่งสนับสนุนครอบครัว ครอบครัวปัจจุบันต้องการต้องการแร่งสนับสนุนจากสังคม และภาครัฐเพื่อพยุงปรับปรุงให้เกิดความเข้มแข็งภายใน

3.1 ต้องมีการลดและเลิก แหล่งอบายมุขและแหล่งเรีงรมย์ สิ่งล่อใจผิดเป็นอันตรายต่อเด็ก มีมาตรการแลกฎหมายที่นำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง รวมทั้งบทลงโทษ เพราะเป็นอันตรายอย่างยิ่งยวนในการชักจูง ให้เด็กและเยาวชนลุ่มหลงมกยในทางผิด

3.2 ลดการลงข่าวหรือสื่อที่บรรยายความก้าวร้าวที่รุนแรงทุกชนิด รวมทั้งข้อความที่เกี่ยวกับเรื่องงผิดศีลธรรมด้วยการลงสื่อต่าง ๆ ในรายละเอียดจะเป็นการชี้แนะ การกระทำโดยตรง

3.3 เพิ่มภาพพจน์ของสังคมและตัวอย่างในทางดีมีคุณธรรมให้มากขึ้นและเสมอ ๆ โดยเฉพาะการเสนอเป็นรูปธรรมให้ชัดเจน

3.4 สังคมช่วยกันทุกฝ่ายที่ช่วยดูแลชุมชนของตนเองเอื้ออำนวยความช่วยเหลือให้ความเมตตาปราณีต่อกันให้มากขึ้น สนับสนุนองค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กในทุกรูปแบบตามกำลัง เช่น กำลังทรัพย์ เข้าช่วยเป็นบุคลากร จัดสรรอุปกรณ์ ช่วยเผยแพร่กิจกรรม สนับสนุนการมีส่วนร่วม ฯลฯ เช่น องค์กรศาสนา องค์กรเครือข่ายครอบครัวให้เด็กรักการอ่าน เป็นต้น

3.5 รัฐจะต้องดำเนินการโดยอย่างเร่งด่วน ให้ชุมชนทุกแห่งมีสถานที่ให้เด็กได้ทำกิจกรรม ออกกำลังกาย เล่นกีฬา แหล่งความรู้ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สนามเด็กเล่น ที่พักผ่อนหย่อนใจ สวนสาธารณะ ฯลฯ โดยเฉพาะในห้วงเวลาห้องเรียนเล็ก และวันหยุดเรียนที่พ่อแม่บางครอบครัว มีความจำเป็นในการทำงาน นอกจากนี้ควรจัดให้เด็กมีสถานที่ฝึกทำงาน ฝึกทักษะอาชีพ หรือหารายได้ เพื่อฝึกให้รู้จักค่าของเงิน และการรักการทำงาน เป็นต้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า วิธีการแก้ไขพฤติกรรมก้าวร้าว มีดังนี้

บิดามารดาสร้างความเป็นเพื่อนกับเด็ก เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาได้ทันท่วงที โดยที่ ให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่าปล่อยให้เด็กมีเวลาว่าง โดยใช้กำลังให้เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะ กล้ามเนื้อและการออกแรง ให้ความรับผิดชอบ โดยการยกย่องให้เป็นผู้นำหรือก้าวนหน้า และผู้ใหญ่ จะต้องทำความเข้าใจ สร้างความเป็นเพื่อนกับเด็ก และพยายามมองข้างสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ เกี่ยวกับตัวเด็กลงเสียบาง โดยหางานให้เด็กทำอยู่เสมอ อย่าให้เด็กมีเวลาว่าง หากทางให้ได้กระบายความก้าวร้าว ออกมาทางดนตรี การปั้น แกะสลัด และพ่อแม่ผู้ปกครองหรือครู จะต้องแก้ไขอย่างช้า ๆ ด้วยความอดทนและใจเย็น

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าว

2.2.1 แนวคิดจากอัลกุรอาน

อัลกุรอานได้กล่าวถึงคุณลักษณะอัคลากุ ความสำคัญและวิธีการปลูกฝังอัคลากุไว้ในตัวบทอัลกุรอาน ส่วนหนึ่งได้แก่อายะฮ์ต่าง ๆ ต่อไปนี้

อัลกุรอานได้กล่าวถึงบุคลิกตัวอย่างของท่านรอซูลในซูเราะฮ์อัลเกาะลัม อายะฮ์ที่ 4 ว่า

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾

ความว่า “และแท้จริงเจ้า (มุฮัมมัด) คือผู้ที่มีอัคลากุสูง” (อัลเกาะลัม : 4)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงแจ้งให้ทราบว่าการประสบความสำเร็จในโลกนี้และโลกนหฺ้า คือการทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการมีอัคลากุที่ดีงาม

﴿قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّاهَا وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا﴾

ความว่า “แน่นอนผู้ซัดเกลาศีวิตย่อมมีความสำเร็จ และแน่นอนผู้หมกมุ่น (ด้วยการทำชั่ว) ย่อมล้มเหลว” (อัซซัมส : 9-10)

﴿وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾

ความว่า “และจงทำดีเถิดแท้จริงอัลลอฮ์ ﷻ นั้นทรงชอบผู้กระทำความดีทั้งหลาย” (อัลบาคะเราะฮ์ : 195)

2.2.2 แนวคิดจากอัลหะดีษ

ท่านรอซูล ได้กล่าวว่า

﴿إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ صَالِحَ الْأَخْلَاقِ﴾

ความว่า “แท้จริงแล้วข้าได้ถูกส่งมา เพื่อเสริมสร้างอัคลากุที่ดีงามให้มีความสมบูรณ์”

﴿أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنَهُمْ خُلُقًا﴾

ความว่า ผู้มีศรัทธาสมบูรณ์ที่สุด คือผู้ที่มีอัคลากุดีงามมากที่สุดในหมู่พวกเขา

البر حسن الخلق

ความว่า “คุณธรรม คือ อัคลากที่ดีงาม (หุสนุลคุลุก)”

จากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่กล่าวมาข้างต้น อัลลอฮ์ได้ประทานแนวทางให้ประชาชาติได้มีมารยาทที่ดีงาม ในขณะที่ท่านศาสนทูตเป็นผู้รับวะฮยูและได้มาขยายความเพื่อประชาชาติได้นำมาปฏิบัติ

2.2.3 แนวคิดจากนักจิตวิทยาได้อธิบายถึงพัฒนาการความก้าวร้าวและแนวคิดด้วยเหตุผลต่าง ๆ ดังนี้

1. ทฤษฎีความก้าวร้าวที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory of Aggression) ทฤษฎีนี้เน้นความสำคัญของการเรียนรู้ โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นว่าความก้าวร้าวเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคล และเชื่อว่าองค์ประกอบที่สำคัญของพฤติกรรมก้าวร้าวมี 2 ประการ คือ แม่แบบ (Model) และการเสริมแรง (Reinforcement) ตามความเห็นแบนดูรา (Bandura 1976, อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2548:236) ที่เชื่อว่าเด็ก ไม่ได้เรียนรู้ความก้าวร้าวโดยตรงจากการให้รางวัลหรือการลงโทษ จากผู้ปกครองเพียงอย่างเดียว แต่เด็กจะเลียนแบบผู้มีอิทธิพลต่อตนเอง ถ้าเด็กได้เห็นตัวอย่างความก้าวร้าว และพฤติกรรมนั้นแล้วได้รับรางวัลก็จะแสดงพฤติกรรมนั้นอีก ทฤษฎีนี้เน้นเสริมแรง คือ ถ้าบุคคลนั้นได้รับการเสริมแรงก็จะแสดงพฤติกรรมนั้นต่อไป แต่ถ้าได้รับการลงโทษบุคคลก็จะเลิกแสดงพฤติกรรมนั้น

2. ทฤษฎีสัญชาตญาณที่เกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว (Instinct Theory of Aggression) เป็นทฤษฎีของฟรอยด์ (Freud 1937, อ้างถึงใน สุพัตราพันธุ์, 2546:13) มีความเห็นว่าความก้าวร้าวเป็นสัญชาตญาณที่เกิดขึ้นภายในตัวมนุษย์ไม่ได้เกี่ยวกับเหตุการณ์ภายนอก คือตัวมนุษย์เป็นผู้ก้าวร้าวเสมอโดยไม่เลือกสถานการณ์ ฟรอยด์ กล่าวว่า สัญชาตญาณ มี 2 ประเภท คือ สัญชาตญาณแห่งการดำรงชีวิต (Life instinct) และสัญชาตญาณแห่งความตาย (Death instinct) นอกจากนั้นเขายังกล่าวถึง ความพึงพอใจทางเพศจากการถูกคู่ร่วมเพศทำร้ายซึ่งทำให้เจ็บปวดทรมานร่างกายหรือจิตใจ ว่าแนวโน้มที่บุคคลจะเพิ่มความพึงพอใจจากการทำร้ายตนเองซึ่งเป็นผลมาจากความต้องการทำร้ายหรือก้าวร้าวผู้อื่น ทั้งนี้เป็นเพราะการก้าวร้าวผู้อื่น ไม่สามารถแสดงออกได้ง่ายจึงหันมาทำร้ายตนเอง ดังนั้น ฟรอยด์ จึงมีความเห็นว่าบุคคลไม่ควรเก็บกดเก็บความเครียดและความก้าวร้าวไว้ ควรจะหาทางระบายออกไปในทางที่สังคมยอมรับ และไม่เป็นที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

3. ทฤษฎีความก้าวร้าวที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ทฤษฎีที่เชื่อว่าก้าวร้าวมาจากความคับข้องใจ ทฤษฎีสัญชาตญาณความก้าวร้าว

3.1 ทฤษฎีที่เชื่อว่าก้าวร้าวมาจากความคับข้องใจ (Frustration Aggression Theory) ทฤษฎีนี้มาจากความเชื่อของดอลลาร์ด และมิลเลอร์ (Dollard and Miller, อ้างถึงใน ษนิธดา เกตุอำไพ, 2549:16) ที่เชื่อว่าความก้าวร้าวของบุคคลมีสาเหตุมาจากความคับข้องใจ ทั้งนี้

เนื่องจากการที่บุคคลไม่สามารถบรรลุเป้าหมายและการที่บุคคลมีความคับข้องใจสะสมอยู่ตลอดเวลา ก็จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความก้าวร้าวในที่สุด

3.2 ทฤษฎีสัญญาณความก้าวร้าว (Aggression Cues Theory) มาจากแนวคิดของเบอร์โกวิทซ์ (Berkowitz.1964:137-142, อ้างถึงใน สุพัตรา พันธูร,2546:12) ที่กล่าวว่า ความคับข้องใจเป็นตัวก่อความก้าวร้าว แต่การแสดงความก้าวร้าวจะมากขึ้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่มากกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม กล่าวคือ แรงขับภายในต้องสัมพันธ์กับสถานการณ์ที่มาเร้า เช่น ถ้าความคับข้องใจน้อย ถึงแม้สถานการณ์จะเร้ามากก็อาจไม่เกิดความก้าวร้าว

4.ทฤษฎีพัฒนาบุคลิกภาพ

4.1 ทฤษฎีจิตสังคมของอิริคสัน (Psychosocial Theory) ได้เสนอขึ้นต่าง ๆ ของการพัฒนาทางจิตสังคมเป็นขั้นตอนตลอดชีวิต โดยมีความเชื่อว่าชีวิตจะต้องผ่านขั้นตอนความขัดแย้ง และการแก้ไขและได้มีปฏิสัมพันธ์กับสังคมและบุคคล จะเป็นการพัฒนาให้คนแต่ละวัยผ่านความขัดแย้งและการแก้ไขได้ต่อไปที่จะก้าวไปอีกขั้นหนึ่งและได้กำหนดลักษณะเฉพาะวัย โดยเฉพาะเด็กในช่วง อายุ 13 ปี ถึง 19 ปี ถึงเป็นขั้นพัฒนา อัตลักษณ์แห่งตนความสับสน ในอัตลักษณ์แห่งตน เป็นช่วงที่มีความเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนรวดเร็วทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และสติปัญญา วัยรุ่นเริ่มต้องการความเป็นอิสระต้องการทิ้งภาพตนเองอย่างเด็กเพื่อเข้าถึงภาพตนเองอย่างผู้ใหญ่ ต้องหลุดพ้นจากการควบคุมของผู้ใหญ่เพื่อค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง ค้นหาบทบาทของตนเองเพื่อรู้จักตนเองในมุมต่าง ๆ เช่น ความชอบ ความปรารถนาในชีวิต วิวัฒนาการของอัตลักษณ์แห่งตนเองจะมีความผสมผสานระหว่างความรู้สึก ความต้องการ ความสามารถ กระบวนการค้นหาตนเองของวัยรุ่น เช่น ความสนใจ หากการพัฒนาการในช่วงนี้เป็นไปในทางที่ไม่ดี หรือทางลบจะเกิดความสับสนในตนเอง เหนงาหงอย วิตกกังวล ตัดสินใจไม่ได้ รู้สึกว่าตนเองถูกทอดทิ้ง จนกลายเป็นอันธพาล ติดยาเสพติด ขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม ศรีเรือน แก้วกังวาน (2540, อ้างถึงใน ละมัย ทุมพัฒน์, 2550:21) จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าว มีดังนี้

ความก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคล และเชื่อว่าองค์ประกอบที่สำคัญของพฤติกรรมก้าวร้าว มี 2 ประการ คือ แม่แบบ (Model) และการเสริมแรง โดยความก้าวร้าวเป็นสัญชาตญาณที่เกิดขึ้นภายในตัวมนุษย์ไม่ได้เกี่ยวกับเหตุการณ์ภายนอก คือตัวมนุษย์เป็นผู้ก้าวร้าวเสมอโดยไม่เลือกสถานการณ์ ความก้าวร้าวของบุคคลมีสาเหตุมาจากความคับข้องใจ ทั้งนี้เนื่องจากการที่บุคคลไม่สามารถบรรลุเป้าหมายและการที่บุคคลมีความคับข้องใจสะสมอยู่ แต่การแสดงความก้าวร้าวจะมากขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ที่มากกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม

2.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

2.3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

1. เพศ

ความก้าวร้าวเป็นตัวแปรสำคัญในการให้นิยามคำว่าเพศชายและเพศหญิง ถ้าพูดคำว่า “ไก่อ่เป็นเด็กก้าวร้าว” หลาย ๆ คนต้องเดาว่าไก่อ่เป็นเด็กผู้ชาย เหตุที่ว่าทำไมเด็กชายจึงก้าวร้าวกว่าเด็กหญิง

สมพร สุทัศนีย์ (2529:35-36 อ้างถึงในจิตติณี แสงจันทร์, 2551:18)เพศชายก้าวร้าวกว่าเด็กหญิง เพราะองค์ประกอบทางชีวภาพ แม็คโคบี และ แจ็คคลิน (Maccoby and Jacklin, 1980:964-980) สรุปจากผลงานการวิจัยส่วนใหญ่ที่พบว่า เพศชายก้าวร้าวกว่าเพศหญิง เพราะเป็นผลมาจากชีวภาพและกายภาพ โดยที่กล่าวว่า ความแตกต่างนั้นเกิดขึ้นในช่วงชีวิตต้น ๆ แต่กระนั้นก็ตาม Maccoby and Jacklin ก็มีได้ปฏิเสธอิทธิพลของสังคมและวัฒนธรรมเลยทีเดียว ทั้งนี้ งานวิจัยส่วนใหญ่ที่เขารวบรวมมักจะใช้ในกลุ่มตัวอย่างอายุ 6 ปี หรือต่ำกว่าอายุ 6 ปี ซึ่งอาจยังไม่ได้รับความกดดัน จากการอบรมเลี้ยงดูมากนัก ผลทางชีวภาพและกายภาพยังมีอยู่

ตามแนวคิดของการเรียนรู้ทางสังคมนั้นเชื่อว่า ความก้าวร้าวเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม โดยปกติสังคมจะคาดหวังให้เพศชายและเพศหญิงมีบทบาทต่างกัน เช่น กำหนดให้เพศชายกล้าหาญ แข็งแรง เพศชายจึงแสดงความห้าวหาญและรุนแรงกว่า นอกจากนี้ความก้าวร้าวของเพศชาย และเพศหญิงยังแตกต่างกันตามสถานภาพการอบรมเลี้ยงดู ส่วนใหญ่พ่อแม่จะให้เสรีภาพรักตามใจและยอมให้เด็กผู้ชายก้าวร้าวได้ แต่จะไม่ยอมให้เด็กผู้หญิงทำเช่นนั้น พ่อแม่ประเภทนี้จะใช้อำนาจควบคุม จะเข้มงวดกวดขันเด็กผู้ชายน้อยกว่าเด็กผู้หญิง

2. สถานภาพของพ่อแม่

สถานภาพของบิดามารดา สุชา จันทร์เอม (2524:12-15 อ้างถึงใน จิตติณี แสงจันทร์ , 2551:18-19) กล่าวในบ้านที่บิดามารดามีความรักใคร่ปรองดองกัน เด็กย่อมมีความสุขทั้งทางร่างกาย ทางอารมณ์ ทางสติปัญญา และทางจิตใจของเด็ก ส่วนเด็กที่ขาดความสมบูรณ์เหล่านี้ย่อมกล่าวเป็นเด็กมีปัญหา บ้านที่มีลักษณะเป็นบ้านแตก (Broken home) คือบิดามารดาแยกกันอยู่หรือบิดามีภรรยาหลายคน และบุตรของภรรยาแต่ละคนไม่ได้รับความรัก แลละสิทธิเท่ากัน หรือบิดามารดามีการทะเลาะเบาะแว้ง เหล่านี้ทำให้เด็กขาดความสุขภายในบ้าน เช่นนี้แล้วเราจะเห็นได้ว่าเด็กมีปัญหาหลายประเภท คือ

- 1) พ่อแม่มีฐานะยากจน ไม่มีเวลาอยู่ดูแลอบรมลูก ลูกก็กลายเป็นเด็กข้างถนน
- 2) พ่อแม่มีฐานะร่ำรวยมาก เด็กสามารถใช้จ่ายได้อย่างฟุ่มเฟือย และได้เงินจ่ายเท่าใดก็ได้ แต่พ่อแม่ผู้มีฐานะทางสังคมมาก จนกระทั่งไม่มีเวลาอยู่อบรมลูก ได้เท่าที่ควรจนทำให้เด็ก

กลายเป็นอันธพาล นอกบ้าน เมื่อเป็นเช่นนั้น เด็กจะกระทำรุนแรงได้อีกมากมายเพราะเด็กมีเครื่องมือดี คือ เงิน รถ และบางครั้งก็มีอาวุธปืนเป็นเครื่องมือด้วย

3) บิดามารดาเอาใจใส่มากเกินไป คอยให้ความช่วยเหลืออยู่เสมอ แม้ว่าบางเรื่อง เด็กจะช่วยเหลือตนเองได้แล้วก็ตาม นอกจากนี้บิดามารดาคอยว่ากล่าวจุกจิก เสมือนหนึ่งเป็นเด็กเล็กๆอยู่เสมอ ทำให้เด็กรู้สึกตนขาดความรัก และไม่ไวใจตนเองว่าตนจะกระทำสิ่งที่ถูกต้องได้ ในกรณีเช่นนี้เด็กจะชดเชยโดยการทำตนเหนือผู้อื่น ช่มชู่เพื่อและทำตนเป็นหัวหน้าในทางที่เสื่อมเสีย หรืออาจมีอาการตรงกันข้าม คือชอบทำสิ่งที่เป็นการลบ บิดามารดาที่ชอบทะเลาะวิวาท หรือมีอาการของโรคประสาทและชอบด่าบุตรโดยไม่มีเหตุผลอยู่ เด็กจะเลียนแบบหรือถอดแบบออกมาโดยไม่รู้ตัวได้เช่นเดียวกัน เด็กที่ถูกทอดทิ้งมากเกินไปหรือเด็กที่พ่อแม่เอาใจใส่มากเกินไปก็มีโอกาสจะเป็นเด็กที่เอาตัวไม่รอดได้เช่นเดียวกัน

3. สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ความยากจนนับเป็นแรงผลักดันหรือสาเหตุให้พ่อแม่ต้องทอดทิ้งบุตรได้มาก เพราะต้องรีบไปประกอบอาชีพ ความยากจนอันนั้นแหละที่เป็นสาเหตุให้เด็ก ต้องประสบความคับแค้นในการกินอยู่ ซึ่งในที่สุดก็อาจไปประกอบอาชีพในทางทุจริตได้ตามที่พบสถิติจากศาลเด็กนั้น เป็นที่สังเกตว่าความผิดส่วนใหญ่ที่เด็กกระทำนั้น เป็นเองประหารร้ายแย่งชิงทรัพย์ อย่างไรก็ตามก็ได้หมายความว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจน และต้องลักทรัพย์เสมอไปเด็กที่มีพ่อแม่ยากจนก็มีอยู่เป็นจำนวนมากที่มีความซื่อสัตย์ จากผลการวิจัยในเรื่องสังคมศาสตร์ในต่างประเทศ ได้ผลที่น่าสนใจว่า เด็กที่จัดว่าเป็นเด็กเกเรนั้นส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนมาก หรืออาจเป็นเด็กที่จากครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวยมาก ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลางนั้นเป็นเด็กเกเรน้อย เด็กที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมากนั้น เกเรเพราะความคับคั้นและด้อยทางศีลธรรม ส่วนเด็กที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางนั้นเป็นเด็กที่พยายามจะทำตัวให้สูงขึ้น และเกรงว่าจะตกต่ำลงไป จึงพยายามศึกษาหาความรู้ เพื่อสร้างฐานะให้มั่นคงไม่มีเวลาพอจะกระทำตนเป็นพาลเกเรมากนัก เรื่องเป็นที่น่าสนใจว่าเด็กไทยที่มีปัญหาหรือประพฤติดนเป็นอันธพาลนั้น ส่วนใหญ่ที่มาจากฐานะยากจนมาก และฐานะร่ำรวยมากเช่นกัน (อัครนิย นิมนวล, 2542:37-38)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว มีดังนี้

พฤติกรรมก้าวร้าว ที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคล คือ 1) เพศ ความก้าวร้าวเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม โดยปกติสังคมจะคาดหวังให้เพศชายและเพศหญิงมีบทบาทต่างกัน โดยเพศชายก้าวร้าวกว่าเด็กหญิง 2) สภาพภาพของบิดามารดา บิดามารดามีความรักใคร่ปรองดองกัน เด็กยอมให้ความสุขทั้งทางร่างกาย ทางอารมณ์ ทางสติปัญญา และทางจิตใจของเด็ก ส่วนเด็กที่ขาดความสมบูรณ์เหล่านี้ย่อมกล่าวว่าเป็นเด็กมีปัญหา บ้านที่มีลักษณะเป็นบ้านแตก เหล่านี้ทำให้เด็กขาดความสุข

ภายในบ้าน 3) สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว โดยที่เด็กเกเรนั้นส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนมาก หรือร่ำรวยมาก ส่วนเด็กที่มาจากรอบครัวที่มีฐานะปานกลางนั้นเป็นเด็กเกเร

2.3.2 ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดู

ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

ได้มีผู้รู้หลายท่านให้ความหมาย ของการอบรมเลี้ยงดู ไว้หลายความหมาย ดังนี้ พรทิพย์ ทองธานี (2550:6) ได้ให้ความหมายการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การมีเวลา และจิตใจในการอุทิศทุ่มเทในการเลี้ยงดูเยาวชน มีการปฏิบัติ การดูแล และเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา

จิตตินี แสงจันทร์ (2551:4) ได้ให้ความหมายและการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ใช้ในการอบรมสั่งสอนบุตรอันเป็นให้เลี้ยงดู สามารถให้ความรักและการกระทำต่าง ๆ ของเด็กได้ สามารถจำแนกออกเป็น 3 แบบ คือแบบประชาธิปไตยแบบเข้มงวด และแบบปล่อยปละละเลย

เฉลิมศรี ตั้งสกุลธรรม (2544:15) ได้ให้ของการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การปฏิบัติของพ่อแม่ หรือผู้ปกครองที่มีต่อเด็ก 4 ด้าน ได้แก่ การควบคุม การเป็นตัวอย่างแก่เด็ก การให้รางวัล และการลงโทษ

อรพญา พัทบุรี (2552:4) ได้ให้ของการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูเพื่อตอบสนองของเด็กทางกายและใจ โดยมุ่งให้เด็กมีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรงทุกระบบ อารมณ์แจ่มใส อุนิภัยดี ใจคอหนักแน่น สติปัญญาเฉียวฉลาด มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น รวมทั้งแนะนำสั่งสอนฝึกฝนให้เด็กมีความประพฤติที่เด็ก มีระเบียบวินัย รู้จักควบคุมตนเองมีความรับผิดชอบ และมีจริยธรรมอันดีงาม

สรุปความหมายของการอบรมเลี้ยงดู การดูแลเพื่อตอบสนองของเด็กทางกายและใจ รวมทั้งแนะนำสั่งสอน ฝึกฝนให้เด็กมีความประพฤติที่ดีพร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต

รูปแบบของการเลี้ยงดู

นักศึกษาและนักวิจัยหลายท่านได้ศึกษารูปแบบการเลี้ยงดูไว้ดังนี้

มุขิตา ศิริจันทร์ (2547:9-10) แบ่งรูปแบบการเลี้ยงดูไว้ 4 แบบคือ

1. การเลี้ยงดูแบบให้ความรักหมายถึง พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กด้วยการให้ความรักและความอบอุ่น มีเหตุผล ยอมรับนับถือความสามารถ และความคิดเห็นของเด็ก ความร่วมมือตามโอกาสอันสมควรและเหมาะสม

2. การเลี้ยงดูแบบลงโทษ หมายถึง พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กด้วยการลงโทษทั้งทางการและจิตใจ เช่น การเขี่ยนตี การดุด่าตีเตียน เมื่อเด็กกระทำความผิดและพูดว่าไม่รัก และตัดสินอันเคยมีเคยได้ของบุตร

3. การเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาากับเด็ก หมายถึง พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กในด้านการคาดหวัง ยึดเอาความพอใจของตนเป็นสำคัญ เช่น ในด้านความสำเร็จ ความรู้สึกไม่พอใจ เมื่อเด็กกระทำความผิด

4. การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กด้วยการไม่ยอมรับทอดทิ้งหรือปล่อยให้ทำอะไรต่าง ๆ ได้ตามใจชอบ โดยไม่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ไม่ให้ความอบอุ่นเท่าที่ควรโดยเชื่อว่ามีส่วนมากต่อการสร้างบุคลิกภาพของเด็ก ดังนี้

1. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม แบบให้ความรัก

เด็กที่ถูกเลี้ยงแบบควบคุมมาก จะมีลักษณะเชื่อ สุภาพ เอื้อเฟื้อ ซื่อาย เก็บตัว ใจน้อย ชอบพึ่งพาผู้ใหญ่ ต่างกับเด็กที่ถูกควบคุมน้อย หรือให้อิสระจะไม่เชื่อฟัง ไม่มีความรับผิดชอบ และขาดสมาธิ แต่มีวินัยทางสังคมและมีการควบคุมตัวเองสูงกว่าเด็กที่ถูกควบคุมมากอย่างเห็นได้ชัด

เด็กที่ถูกเลี้ยงแบบความรักมากและควบคุมมากในขณะเดียวกันเป็นเด็กที่ชอบพึ่งพาคนอื่น ไม่ค่อยเป็นมิตร มีความอดทนไม่สูงมาก ก็ต่ำมาก ความคิดสร้างสรรค์ต่ำ มีความเพ้อฝันแบบมุ้งมิ้ง ถ้าเป็นเด็กชายจะมีความก้าวร้าวน้อย ชอบยอมและรักษากฎ

ส่วนเด็กที่เลี้ยงแบบความรักควบคุมน้อย มีความเป็นเอกเทศ ให้ความร่วมมือกับผู้ใหญ่ อดทนทำงานปานกลาง มีความคิดสร้างสรรค์ และไม่แสดงลักษณะมุ้งมิ้ง แต่มีลักษณะก้าวร้าวในทำนองที่ชอบให้ผู้อื่นทำตามความต้องการของตน ซึ่งทำได้อย่างดีด้วย เป็นความก้าวร้าวที่สังคมยอมรับและอยู่ในความควบคุม

เด็กที่ถูกเลี้ยงแบบรักน้อยแต่ควบคุมมากนั้น มีลักษณะก้าวร้าวต่อตนเอง หลบเลี่ยงสังคม และมีอาการของความขัดแย้งภายใน น่าคิดว่าเด็กที่ต้องโทษทางกฎหมายส่วนมากเป็นเด็กที่ได้รับความรักน้อย และในขณะเดียวกันก็ถูกควบคุมไม่มากเกินไปก็น้อยจนเกินไป จะมีลักษณะไม่ยอมตามและความก้าวร้าวสูง

เด็กที่ถูกเลี้ยงแบบรักน้อยและถูกควบคุมน้อยนั้น เป็นเด็กที่ก้าวร้าวมากไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนได้ มีลักษณะยูอาชญากร บิดามารดาส่วนมากจะมีฐานะต่ำมีความรักลูกน้อยไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแล ปล่อยปละเลยเสียส่วนมาก

สรุปว่าเป็นเด็กที่มีคุณสมบัติที่น่าพอใจมากที่สุด คล้ายคลึงกับเด็กที่ถูกเลี้ยงดูแบบรักมาก ควบคุมน้อย จะมีลักษณะความรับผิดชอบ และมีวินัยในตนเองสูงสุด เป็นตัวของตัวเองมาก สามารถที่ฝึกบังคับตนเองตั้งแต่วัยเด็ก ทำให้สามารถที่จะยึดมั่นในหลักการประจำใจของตนแทนการพึ่งสิ่งควบคุมภายนอก จึงทำให้คาดว่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักมาก ควบคุมน้อยมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักน้อยควบคุมมากอย่างเห็นได้ชัด

2. รูปแบบการเลี้ยงดูใช้เหตุผลกับจริยธรรม

เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ปราศจากเหตุ จะมีลักษณะไม่คงเส้นคงวา และมีนิสัยก้าวร้าวสูง ต่างกับเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยใช้เหตุผล จะเป็นเด็กจิตใจมั่นคง รู้จักผิดชอบชั่วดี มีความละเอียดต่อการกระทำผิด ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะทางจริยธรรมของเด็ก ที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการทางการรับรู้คิดของเด็กด้วย

การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับจริยธรรม

การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับจริยธรรมต่างจากการเลี้ยงดูแบบตามใจจนเด็กเหลิง ตรงที่ผู้เลี้ยงแบบประชาธิปไตย จะไม่มีอารมณ์กับเด็กจนเกินไปนักแต่มีความสงบและทำตัวห่างจากเด็กในบางโอกาส ส่วนผู้เลี้ยงแบบตามใจมาก จะอาทรเด็กของตนจนเกินเหตุ

การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยนี้ จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางจิตใจได้ดีที่สุด เพราะเป็นการเลี้ยงดูแบบให้ความรัก ควบคุมเด็กปานกลางใช้เหตุผลในการฝึกวินัยเด็ก และการลงโทษทางจิตใจ (ตรงข้ามกับการลงโทษทางกาย คือ แสดงให้เด็กรู้ว่าไม่พอใจ เสียใจ ผิดหวังและตีเตือน เพิกเฉยขณะหนึ่ง หรือตัดสิทธิบางประการที่เด็กควรได้) เป็นผลดีในการพัฒนาเด็กให้มีลักษณะต่างๆ ทางจริยธรรมจึงคาดได้ว่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าเด็กอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน ซึ่งได้รับการเลี้ยงดูแบบอื่น ๆ

ทิตานา แชมมณี และคณะ (2535:27 อ้างถึงใน มุขชิตา ศิริจันทร์, 2547:8-9) ประมวลลักษณะการเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย ได้ 10 ประการ ดังนี้

1. การใช้อิสระเชิงควบคุม เป็นการเลี้ยงดูที่ให้อิสระแก่เด็กในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเอง ให้เด็กช่วยตนเองแต่ผู้ใหญ่จะควบคุมดูแลห่าง ๆ

2. การควบคุมเชิงละเลยเป็นการเลี้ยงดูที่เด็กอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ แต่ไม่ควบคุมตลอดกระบวนการการควบคุม ไม่คงเส้นคงวาขึ้นอยู่กับอารมณ์ของผู้ใหญ่

3. การยอมรับแบบไม่แสดงออก เป็นการเลี้ยงดูที่ผู้ใหญ่ให้การยอมรับเด็กโดยไม่แสดงออกอย่างชัดเจนทางพฤติกรรม ผู้ใหญ่จะแสดงการยอมรับโดยการกอดจูบเมื่อเด็กยังเล็ก

แต่ห่างเหินเมื่อเด็กโตขึ้น การเฉยหรือนิ่งของผู้ใหญ่ถือว่าเปิดการแสดงการยอมรับเด็กแต่ถ้าไม่พอใจ ผู้ใหญ่จะว่ากล่าวตักเตือน

4. การเป็นแบบอย่างของการเลี้ยงดูที่เด็ก ที่เด็กเรียนรู้จากการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่มีทั้งพฤติกรรมทางบวกและทางลบ

5. การให้เด็กสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม และร่วมสถานการณ์แล้ว เกิดการเรียนรู้ตามธรรมชาติ คือ ให้เด็กเรียนรู้จากการสัมผัสและสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่เป็นบุคคลวัตถุและธรรมชาติรอบตัว

6. การใช้พฤติกรรมทางวาจาอย่างมากและแสดงเหตุผลน้อย

7. การใช้อำนาจในการเลี้ยงดูทางวาจาและท่าทาง

8. การไม่คงเส้นคงวา การแสดงพฤติกรรม ขึ้นอยู่กับอารมณ์ผู้ใหญ่

9. การเลี้ยงดูเด็กหลายคน

10. พ่อแม่สนองความต้องการของเด็ก เปลี่ยนแปลงไปตามวัยวุฒิภาวะ และเพศของเด็ก

ดุซนีกี โยเฮลา (2535: 5-16) ได้ให้นิยามเชิงปฏิบัติการ (Operational Definition) ของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน คือ การที่ผู้ปกครองยอมรับชื่นชมให้ความรักสนับสนุน โกลัซิดและให้ความสนใจกับเด็ก

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้เหตุผล คือ การที่ผู้ปกครองให้คำอธิบายประกอบการสนับสนุน และห้ามปรามเด็กในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และมีความสม่ำเสมอและเหมาะสมในการให้รางวัลหรือลงโทษ

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบไม่ใช่เหตุผล คือ การอบรมเลี้ยงดูที่ตรงข้ามกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตใจมากกว่าทางร่างกาย คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ลงโทษด้วยการเขียนหุบตีให้เจ็บหรือลงโทษทางจิตใจด้วยการดูด่าว่า แสดงอาการไม่พอใจทำเป็นเฉยเมย แสดงอาการไม่สนใจตัดสินสิทธิบางอย่าง

5. การอบรมเลี้ยงดูควบคุม คือ การอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ปกครองออกคำสั่งให้เด็กปฏิบัติตาม และคอยควบคุมพฤติกรรมของเด็ก โดยไม่ปล่อยให้เป็นอิสระ

6. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือ พฤติกรรมของผู้ปกครองที่ปฏิบัติต่อเด็กโดยมีความรู้สึกว่าตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ผู้ปกครองให้ความรักความยอมรับมีเหตุผลยอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ให้ความร่วมมือในโอกาสอันควร

7. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย คือ พฤติกรรมของผู้ปกครองที่ปฏิบัติต่อเด็กโดยที่เด็กรู้สึกว่าคุณเองไม่ได้รับการเอาใจใส่ การสนับสนุนหรือการให้คำแนะนำจากผู้ปกครอง มักถูกปล่อยปละให้ทำอะไรทำตามใจชอบ ผู้ปกครองไม่ได้ให้ความอบอุ่นเท่าที่ควร

8. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด คือ พฤติกรรมผู้ปกครองที่ปฏิบัติต่อเด็ก โดยที่เด็ก รู้สึกว่าคุณเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควรต้องอยู่ในระเบียบวินัยที่ผู้ปกครองกำหนดหรือถูกควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำที่ตนเองต้องการ

9. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก คือ การรับรู้ที่เด็กมีต่อการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองในลักษณะเป็นผู้แนะนำ สนับสนุนและช่วยเหลือ ยินดีที่จะอยู่กับบุตร ปกป้องคุ้มครองบุตร และทำให้บุตรมีความเชื่อมั่นในตนเอง

10. การอบรมเลี้ยงดูแบบการลงโทษ คือ การรับรู้ของเด็กที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ในลักษณะที่เป็นการลงโทษทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น การเขี่ยนตี ดุด่า การไม่พิจารณาถึงความต้องการของเด็ก การตัดสิน เป็นต้น

11. การอบรมเลี้ยงดูแบบเรียกร้องจากเด็ก คือ การรับรู้ของเด็กที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ในลักษณะที่เป็นการควบคุม เรียกร้องเอาจากเด็ก เช่น ในด้านความสำเร็จมักรู้สึกไม่พอใจเมื่อบุตรทำไม่สำเร็จตามเป้าหมายของตน

จากการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 11 วิธี ดุษฎี โยเหลา (2535: 20-21) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็น 2 แบบ

1. การอบรมเลี้ยงดูทางบวก หมายถึง พฤติกรรมผู้ปกครองที่ปฏิบัติต่อเด็กโดยให้ความรัก สนับสนุน มีเหตุผล ยอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของเด็กมีความสม่ำเสมอ และความเหมาะสมในการให้รางวัล และการลงโทษ

2. การอบรมเลี้ยงดูทางลบ หมายถึง การปฏิบัติของผู้ปกครองที่ปฏิบัติต่อเด็กโดยการออกคำสั่งให้เด็กปฏิบัติตาม ควบคุม ไม่ยอมรับความคิดเห็นของเด็ก หรือการปฏิบัติของผู้ปกครองแบบปล่อยปละให้เด็กทำอะไรตามใจชอบ ไม่ให้ความอบอุ่นเท่าที่ควร

จากการศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า นักการศึกษานักวิจัย ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ แบบทะนุถนอมมาก การอบรมเลี้ยงดูแบบการปล่อยปละละเลย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู เป็น 3 แบบ คือ 1) การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด 2) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย 3) การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

2.3.3 ปัจจัยสภาพแวดล้อม

1. อิทธิพลกลุ่มเพื่อน

ความหมายของอิทธิพลกลุ่มเพื่อน

ได้มีนักวิชาการ นักวิจัย หลายท่านได้ให้ความหมายอิทธิพลกลุ่มเพื่อนไว้หลาย ความหมายดังนี้

พรทิพย์ ทองธานี (2550:7) ได้ให้ความหมายอิทธิพลกลุ่มเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติของกลุ่มเพื่อนต่อตัวเด็กที่ส่งผลถึงความรู้สึกของเด็กให้เกิดแรงเสริมของเพื่อน เช่น การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวของเพื่อน เช่น พุดหยาบคาย ล้อเลียน รังแกผู้อื่น แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เหมือนกับเพื่อนกลุ่มเพื่อน

จิตติณี แสงจันทร์ (2551:4) ได้ให้ความหมายอิทธิพลกลุ่มเพื่อน หมายถึง บุคคลที่ได้ มีปฏิสัมพันธ์กัน มีความร่วมมือกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในกลุ่มเพื่อความสนุกสนาน การยอมรับ ประกอบด้วยกลุ่มเพศเดียวกัน หรือต่างเพศรวมกัน แบ่งปันการแสดงแบบ หมายถึง การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวของเพื่อน เช่น พุดคำหยาบ ล้อเลียน รังแกผู้อื่น เป็นต้น การให้แรงเสริม หมายถึง การที่เพื่อนให้แรงเสริมแก่เด็กทั้งเป็นตัวเสริมแรงทางบวกหรือเสริมแรงทางลบ เมื่อเด็กแสดง พฤติกรรมก้าวร้าว เหมือนกับเพื่อนในกลุ่ม เช่น แสดงความพึงพอใจ ส่งเสียงเชียร์ เป็นต้น

อรพญา พัทบุรี (2552:4) ได้ให้ความหมาย อิทธิพลกลุ่มเพื่อน หมายถึง การให้ ความสำคัญ การไว้นใจต่อเพื่อนที่อยู่ในวัยเดียวกัน มากกว่าหรือน้อยกว่า ซึ่งกลุ่มเพื่อนนี้จะมี อิทธิพลต่อความคิด การกระทำของเด็ก

ในเรื่องอิทธิพลกลุ่มเพื่อนนั้น มีหลายท่านได้กล่าวไว้ รายละเอียดดังต่อไปนี้

สุทัศน์ คำขาลี (2548:21-22) ได้กล่าวถึงประเภทของกลุ่มในเด็กวัยรุ่น มี 2 ประเภท คือ

1. การรวมกลุ่มอย่างมีแบบแผน (Formal Group) เด็กวัยรุ่นจะรวมตัวกันแบบ ชุมนุมหรือสโมสร โดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน มีลักษณะในการดำเนินงานอาจจะเป็นการรวมกลุ่ม ภายในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย เช่น การตั้งชุมนุม หรือการรวมกลุ่มในสังคมโดยทั่ว ๆ ไป เช่น กลุ่มอาสาสมัคร เป็นต้น

2. การรวมกลุ่มอย่างไม่มีแบบแผน (Informal Group) จะมีการรวมกลุ่มตัวอย่าง อิสระ โดยทั่วไปการรวมกลุ่มแบบอิสระมีหลายลักษณะ ดังต่อไปนี้

2.1 มิตรภาพ (Friendships) เป็นลักษณะที่เรียกว่า เพื่อนสนิทซึ่งในชีวิตของเด็ก วัยรุ่นมีเพื่อนสนิทเพียงไม่กี่คน เป็นกลุ่มเล็กประมาณ 2-4 คนเป็นเพื่อนที่สามารถให้คำปรึกษา

สามารถระบายความคับใจต่อกันและกันได้ เพื่อนแท้ในลักษณะนี้มักจะเป็นเพื่อนที่เติบโตมาด้วยกัน ตั้งแต่เด็ก เป็นเพื่อนที่มีรสนิยมตรงกัน

2.2 พรรคพวก (Cliques) เป็นกลุ่มของวัยรุ่นที่มีขนาดใหญ่กว่ากลุ่มมิตรภาพเล็กน้อย เด็กวัยรุ่นที่รวมเป็นพรรคพวกมักจะมีการไปมาหาสู่กันคิดหรือทำอะไรคล้ายคลึงกัน คบหาสมาคมกันเป็นประจำทุกวัน เช่น ในโรงเรียนมักจะมีการแบ่งพวกกลุ่มเล็ก ๆ ภายในชั้นเรียน

2.3 เพื่อนทั่วไป (Crowds) เป็นการรวมกลุ่มของเด็กวัยรุ่นที่ใหญ่ที่สุด มีเพื่อนมาก ประกอบไปด้วย กิจกรรมนั้นเป็นสำคัญ ซึ่งจะต้องกันข้ามกับมิตรภาพหรือพรรคพวกที่มีสายสัมพันธ์ทางใจมากกว่า ในโรงเรียนการจัดกิจกรรมของเด็กวัยรุ่นเป็นชั้นเรียนมักจะมีการละเล่น การจัดเลี้ยง และอื่นๆ

2.4 แก๊งค์ (Gang) มีลักษณะพิเศษ คือ สมาชิกส่วนใหญ่ที่มาวมกันมักประสบปัญหาทางสังคม เด็กวัยรุ่นที่รวมกันเป็นแก๊งค์ มีจุดประสงค์ในการแสวงหาความปลอดภัยและพึงพอใจของตนเอง ที่เขาไม่สามารถจะหาได้ในแวดวงของสังคมทั่วไปแก๊งค์ของวัยรุ่นเป็นทางนำไปสู่ยุคอาชญากรรม เพราะฉะนั้น การรวมกันลักษณะเช่นนี้เป็นเรื่องที่ไม่พึงประสงค์ของสังคม

พรทิพย์ ทองธานี (2550: 25-26) ได้กล่าวไว้ว่า อิทธิพลกลุ่มเพื่อนจะมีผลต่อเด็ก ดังนี้

1. สอนให้เด็กวัยรุ่นรู้จักอำนาจที่ไม่ใช่แบบส่วนตัว ในกลุ่มเพื่อนเล่นเด็กวัยรุ่นจะเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ กับการมีส่วนร่วมเล่นด้วย เช่น การเล่นฟุตบอล ถ้าฝ่าฝืนจะถูกก็ตักขึ้นออกจากกลุ่ม ซึ่งในที่สุดบุคคลนั้นก็กลายเป็นคนรักษากฎเหมือนคนอื่น

2. กลุ่มเพื่อนช่วยให้เด็กได้ทดลองข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์ของผู้ใหญ่ ปกติเด็กวัยรุ่นเมื่ออยู่ในกลุ่มมักจะกล้าทำอะไรที่ขัดแย้งหรือลองดีกับผู้ใหญ่ มากกว่าทำโดยลำพังคนเดียว แต่ในขณะเดียวกันจะทดลองว่าสามารถขัดแย้งตือดิงกับผู้ใหญ่ได้แค่ไหน และพอที่จะเชื่อถือฟังพาได้แค่ไหน ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับกำลัง

3. กลุ่มเพื่อนอาจจะถ่ายทอดระเบียบวิธี และคุณค่าที่ผู้ใหญ่ต้องการ ซึ่งอาจจะเป็นไปในรูปแบบตรงข้าม ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นตัวแทนถ่ายทอดคุณค่าของผู้ใหญ่ได้ผลที่สุด ถ้าหากสนับสนุนระเบียบและคุณค่าขึ้น

สรุปจากความหมายอิทธิพลกลุ่มเพื่อน หมายถึง การรับอิทธิพลกลุ่มเพื่อน ในชีวิตวัยรุ่นเพื่อนฝูงมีอิทธิพลอย่างยิ่ง และมีการร่วมมือกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในกลุ่ม เพื่อความสนุกสนาน การยอมรับ เป็นต้น ซึ่งกลุ่มเพื่อนนี้จะมีอิทธิพลต่อความคิด การกระทำของเด็ก

2. อิทธิพลจากสื่อ

2.1 ความหมายของอิทธิพลจากสื่อ

ได้มีนักวิชาการ นักวิจัยหลายท่าน ได้ให้ความหมายอิทธิพลของสื่อ ไว้หลายท่าน ดังนี้ นวรัตน์ ประทุมตา (2548:5) ได้ให้ความหมายอิทธิพลของสื่อ หมายถึง แนวโน้มมีผู้รับสาร จะเลือกสนใจ หรือเปิดสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใด โดยบุคคลจะแสวงหาข่าวสาร หรือเลือกสารเฉพาะข่าวสาร ที่ตรงกับความคิดหรือความต้องการของตนมากกว่าที่แสวงหาข่าวสารที่ขัดกับสิ่งที่ตนนั้นกระทำ

ปนิดา นิตยาพร (2543:4) ได้กล่าวว่าอิทธิพลจากสื่อ หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลาง เชื่อมโยงระหว่างมนุษย์กับกับสังคม โดยการนำเสนอเรื่องราวต่าง ให้มนุษย์ได้รับข้อมูล ความรู้ ความบันเทิง โดยข้อมูลและความรู้ มักอยู่ในรูปแบบของข่าว บทความ บทวิเคราะห์ สารคดี เป็นต้น ส่วนความบันเทิงอยู่ในรูปแบบเรื่องสั้น การ์ตูน ละคร ภาพยนตร์ เกมโชว์ เป็นต้น และให้ความหมายของการเปิดรับสื่อหมายถึงการรับ การชม เรื่องราว หรือเนื้อหาต่าง ๆ โดยแบ่งสื่อออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ได้แก่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ คือหนังสือการ์ตูนเป็นต้น และสื่อภาพเคลื่อนไหว ได้แก่ โทรทัศน์ เกมคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

ทรงศักดิ์ เนียมเปีย (2551:6) ได้กล่าวว่าอิทธิพลจากสื่อ หมายถึง เนื้อหาสาระสำคัญของสื่อที่มีอิทธิพลต่อเด็ก ที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว โดยเน้นไปที่สื่อวีดีโอเกม สื่อทางอินเทอร์เน็ต สื่อทางโทรศัพท์มือถือ สื่อจากโทรทัศน์เป็นหลัก

จิตตินี แสงจันทร์ (2551:30) ได้ให้ความหมาย อิทธิพลของสื่อ หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม และการหาความรู้จากกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่มหนึ่ง อาทิเช่น สื่อมวลชนซึ่งมีหลายประเภท เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หนังสือรายสัปดาห์ นวนิยาย วรรณคดี เป็นต้น สื่อมวลชนเหล่านี้เป็นเครื่องมือ ที่สำคัญมีส่วนขัดเกลาทางสังคมในด้านต่างๆ ตั้งแต่เรื่องคุณค่า ความเชื่อแบบของความประเพณี ฯลฯ เช่นภาพยนตร์กำลังภายในบางเรื่องในโทรทัศน์ ทำให้เด็กบางกลุ่มเลียนแบบการต่อสู้ เป็นต้นเห็นได้ชัดว่า ในปัจจุบันไม่มีบุคคลใดในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่รอดพ้นจากสิ่งเร้าในด้านความคิดหรือพฤติกรรมจากสื่อมวลชน สำหรับสาธารณชนโดยทั่วไปถือว่า สื่อมวลชนเป็นแหล่งที่ตนได้รับความเพลิดเพลินและความรู้พร้อมกันไป และชีวิตของประชาชนในปัจจุบันดูเหมือนจะต้องพึ่งพาอาศัยสื่อมวลชน นอกจากนั้นสื่อจะแผ่ขยายและมีอิทธิพลต่อครอบครัว ทำให้บุคคลได้รับค่านิยมและวิธีการปฏิบัติทั้งทางด้านบวกและด้านลบ โดยเฉพาะอิทธิพลของสื่อจากการให้ข่าวสาร สื่อจะมีอิทธิพลเล็กน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลที่จะมีทัศนคติและแนวโน้มต่อสิ่งที่ได้รับ

สรุปจากความหมายอิทธิพลจากสื่อ หมายถึง เนื้อหาสาระสำคัญของสื่อที่เป็นตัวกลางเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์กับสังคม โดยการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ให้มนุษย์ได้รับข้อมูลจากสื่อทางโทรทัศน์ สื่อวิดีโอเกม สื่อทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

ผู้จัดการรายวัน (2546:ออนไลน์) ผู้จัดการรายวันชี้ให้เห็นมุมมองที่ความก้าวร้าวอาจเกิดจากสื่อต่าง ๆ หรือสื่อเหล่านี้ เมื่อเด็กได้รับเข้าไปมาก ๆ มักเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ และยังกล่าวถึงสวนดุสิตโพล ที่ได้ออกสำรวจความคิดเห็นนักเรียนนักศึกษา และประชาชนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 1,025 คน เกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อ พบว่า 53.31% เชื่อว่าเกิดจากการลอกเลียนแบบจากสื่อ 27.63% คิดว่าไม่ได้เกิดจากสื่อ และ 19.06% ไม่แน่ใจ สำหรับประเภทของสื่อที่ประชาชนคิดว่าเป็นสาเหตุให้ประชาชนลอกเลียนแบบมากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์ 46.39% สื่อภาพยนตร์/หนัง 24.28% หนังสือพิมพ์ 14.44% และสื่ออื่น ๆ 14.89%

อมรวิทย์ นาคทรพรพ (2550:ออนไลน์) กล่าวว่ถึง การสำรวจวัฒนธรรมการชีวิิตของเด็กและเยาวชนเรื่อง “ชีวิตไซเบอร์” ในโครงการความร่วมมือระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมกับสถาบันรามจิตติ ซึ่งสำรวจกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น 3,360 คน ครอบคลุมตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ใน 7 ภาค ได้แก่ภาคเหนือตอนบน ภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวม 14 จังหวัด พบว่าเด็กใช้เวลาหนึ่งในสามของชีวิตกับสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น

1. เด็กโดยเฉลี่ยใช้โทรศัพท์วันละประมาณ 1 ชั่วโมง ส่ง sms วันละ 2 ครั้ง โหลดภาพเพลงริงโทนวันละ 2 รอบ โดยเพศหญิงจะใช้เวลาในการคุยมากกว่าเพศชายเล็กน้อย เทียบเป็นร้อยละ 67.38 และร้อยละ 59.38 ตามลำดับ เด็กในระดับอุดมศึกษาคุยโทรศัพท์ต่อวันโดยใช้เวลาเฉลี่ย 92.86 นาทีต่อวัน

2. เช็ค อีเมลล์ แชนட் อ่านข่าว ค้นข้อมูลในอินเทอร์เน็ต ประมาณวันละ 1 ชั่วโมง โดยเด็กผู้หญิงจะใช้เวลาเช็คอีเมลล์ บ่อยกว่าผู้ชาย ใช้เวลาค้นข้อมูลหรืออ่านข่าวในอินเทอร์เน็ตนานกว่า แต่ใช้เวลาแชตใกล้เคียงกัน เด็กมัธยมปลายนิยมเข้าไปแชตสูงสุด โดยใช้เวลาเฉลี่ย 92.86 นาทีต่อวัน

3. ฟังเพลงจาก mp3/cd 2 ชั่วโมง โดยเพศหญิงฟังเพลงมากกว่าเพศชายเล็กน้อยที่ 128.02 นาทีต่อวัน เทียบกับ 117.10 นาทีต่อวัน

4. ชมภาพยนตร์จาก ซีดี วีซีดี วีดีโอ 2 ชั่วโมง โดยเพศชายดูหนังมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อยที่ 139.01 นาทีต่อวัน 113.11 นาทีต่อวัน

ไพบุลย์ วัฒนธรรมศิริธรรม (2550:ออนไลน์) กล่าววนอกจากนี้ ปัจจุบันสื่อสมัยอันได้แก่ อินเทอร์เน็ต วีซีดี หรือแม้กระทั่งสื่อดั้งเดิม ทั้งหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์และวิทยุกลายเป็นที่มาปัญหาสำคัญในสังคมไทย ที่จะนำไปสู่การดำเนินมาตรการจัดการสื่อที่ไม่เหมาะสมโดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ต ที่กลายเป็นช่องทางที่เด็กและเยาวชนเข้าถึงได้ง่ายปัจจุบันพบว่าในประเทศไทยมีเนื้อหา

ไม่เหมาะสมเชิงยั่วเรื่องเพศราว 5 แสน หน้าเว็บแต่สิ่งที่ระบาดที่สุุดขณะนี้คือ คลิปวิดีโอ แสดงภาพ
 ฝูงน้อยหม่นน้อยของเด็กสาวนอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการที่เด็กและเยาวชนไทยเข้าสู่เว็บไซต์
 ที่ไม่เหมาะสมดังกล่าวในเวลาเพียง 25 วินาทีเท่านั้น

สิริอร วิชชาวุธ (2547:351) กล่าวถึงการดูโทรทัศน์ ดูความรุนแรงทางโทรทัศน์
 สามารถทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวได้ เพราะ

1. ทำให้เกิดการเลียนแบบ (Imitation) เมื่อเห็นพระเอกแสดงความก้าวร้าว
 ก็สามารทำให้ดูเลียนแบบได้
2. การเตรียมการคิด (Cognitive priming) การดูตัวอย่างที่ก้าวร้าวทำให้มีภาพ
 ในหัว พอถึงจังหวะที่เหมาะสมก็จะแสดงออกมา
3. การสร้างความชอบธรรมและการแก้ตัว (Legitimization and justification)
 การที่เห็นพระเอกต่อสู้กับศัตรู ทำให้คิดว่าตัวเองคือพระเอกและมีความชอบธรรมที่จะทำร้ายคู่อริ
 ซึ่งให้ความชอบธรรมมาแก้ตัวเวลาก้าวร้าว

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อม มีดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ที่เป็นปัจจัยสภาพแวดล้อม คือ 1) อิทธิพลกลุ่ม
 เพื่อน การรับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน ในชีวิตวัยรุ่นเพื่อนฝูงมีอิทธิพลอย่างยิ่ง และมีการร่วมมือกัน
 การทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในกลุ่ม เพื่อความสนุกสนาน การยอมรับ ซึ่งกลุ่มเพื่อนนี้จะมีอิทธิพลต่อ
 ความคิด การกระทำของเด็ก 2) อิทธิพลจากสื่อ เนื้อหาสาระสำคัญของสื่อที่เป็นตัวกลางเชื่อมโยง
 ระหว่างมนุษย์กับสังคม โดยการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ให้เด็กได้รับข้อมูลจากสื่อทางโทรทัศน์ สื่อ
 วิดีโอเกม สื่อทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทะนง สุขเกษม (2544 , อ้างถึงใน ภักวดี ปริดาประพาพวงศ์ 2550 :58) ได้
 ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อนและสื่อกับพฤติกรรม
 ก้าวร้าวของนักเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
 ตอนต้น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 700 คน เป็นชาย 350 คน เป็นหญิง 350 คน
 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตอำเภอเมือง
 จังหวัดเชียงใหม่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การปฏิบัติตัวของ
 เพื่อนต่อนักเรียน สื่อตัวแบบจริง สื่อภาพยนตร์ สื่อหนังสือการ์ตูน และสื่อเกมส์คอมพิวเตอร์ อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุทัศน์ คำชาลี (2548:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว
 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่เขตการศึกษาร้อยเอ็ด

เขต 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวได้ คือ ปัจจัยที่อยู่อาศัย โดยนักเรียนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล นักเรียนที่ได้รับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนโดยการแสดงออกแบบของเพื่อนมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่านักเรียนได้รับอิทธิพลของเพื่อน โดยการเสริมแรงจากเพื่อน นักเรียนที่ได้รับอิทธิพลจากสื่อ มีพฤติกรรมโดยรวมในระดับปานกลาง นักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล แบบใช้อำนาจ แบบถนุถนอมเกินเหตุ แบบปล่อยปละละเลย มีพฤติกรรมก้าวร้าวที่แตกต่างกัน

สรรสุดา มีชั้นช่วง (2544:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาอิทธิพลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในสถานศึกษาในสังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 382 คน โดยสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยใช้เครื่องในการรวบรวมข้อมูล คือแบบสำรวจอัตมโนทัศน์ แบบสอบถามและวิธีการปกครองชั้นเรียนของครู แบบสอบถามพฤติกรรมการสอบของครู แบบสอบถามอิทธิพลกลุ่มเพื่อน แบบวัดพฤติกรรมก้าวร้าว สถิติที่ใช้ในการวัดข้อมูล คือ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์สาเหตุ (Path Analysis) ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวได้อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติในระดับ 0.1 มี 5 ตัวแปร คือ การเสริมแรง การปกครองชั้นเรียนแบบประชาธิปไตย อัตมโนทัศน์ เขตที่อยู่อาศัย ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุ ทางตรงที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน ได้แก่การใช้แรงเสริม และการปกครองชั้นเรียนแบบประชาธิปไตย ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงและทางอ้อมต่อการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว คือ เพศ เขตที่อยู่อาศัย และอัตมโนทัศน์ ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อพฤติกรรมก้าวร้าวคือ การดำเนินกิจการการเรียนการสอน การสื่อสาร และการเสริมแรง

เพ็ญจันทร์ เซอร์เรอร์ และสรรัฐ มากบุญ (2551:60-61) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน ในเรื่องความรุนแรงในกรณีพื้นที่ภาคใต้ พบว่า ความก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน เกิดจากปัจจัยเสริมหลายด้าน ซึ่งสามารถแบ่งได้ 5 ระดับ คือ ปัจจัยเชิงสังคมและวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค ปัจจัยระดับชุมชน ปัจจัยจากกลุ่มเพื่อน ปัจจัยครอบครัว และปัจจัยระดับบุคคลโดยในระดับภูมิภาค ประกอบด้วย ปัจจัยเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ปัจจัยการเมือง ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงโครงสร้าง ปัจจัยทางศาสนา ปัจจัยด้านอาชีพ และปัจจัยเชิงบุคลิกภาพ ซึ่งปัจจัยเชิงสังคม ในระดับชุมชนนั้นพบว่า มีหลากหลายในด้านประวัติชุมชน สภาพชุมชน ความคิด ความเชื่อที่มีสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น มีปัจจัยทางวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต วิธีการเมืองในชุมชน ปัจจัยผู้นำ ปัจจัยด้านกระบวนการและกลไกในการจัดการภายในชุมชน ปัจจัยจากกลุ่มเพื่อน เกิดจากอัตลักษณ์ของวัยรุ่น สถานการณ์ประกอบแรงจูงใจ และการหนุนเสริมจากภายนอก ปัจจัยจากครอบครัวเป็นผลจากการเลี้ยงดู การเอาใจใส่ดูแลสภาพครอบครัว และสภาพภายในครอบครัวเป็นสำคัญ ในระดับ

ปัจเจกบุคคล เป็นผลจากการซึมซับความคิด ความเชื่อ จากการเรียนรู้ประสบการณ์ทั้งในระดับ ครอบครัว ชุมชนและสถาบันต่างๆในสังคม รวมทั้งปัจจัยทางเชิงนิยาม ตามกระแสโลกาภิวัตน์ และสื่อแขนงต่าง ๆ รวมทั้งปัจจัยเชิงอัตลักษณ์ ของวัยรุ่น

ศุภกาญจน์ รักความสุข (2547:48-73) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ตามทฤษฎีการใช้เหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม เพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสูงเนิน อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 5 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง และใช้แบบสังเกตพฤติกรรม และโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ตามทฤษฎีการใช้เหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม ผลคือ การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ตามทฤษฎีการใช้เหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม สามารถลดความถี่ที่เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ ได้ถึงร้อยละ 64.84 และและวิชาพลศึกษาได้ถึงร้อยละ 57.91

ทนง สุขเกษม (2544:31-60 อ้างถึงใน ทรงศักดิ์ เนียมเปีย 2551:39) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การปฏิบัติตัวของเพื่อน และสื่อ กับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน มัธยมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อดูว่ามีปัจจัยตัวใดมีความสัมพันธ์ต่อความก้าวร้าว และเพื่อศึกษาปัจจัยตัวใดสามารถพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 700 คน เป็นกลุ่มนักศึกษาผลคือ

1. ความก้าวร้าวสัมพันธ์ทางบวกกับการอบรมเลี้ยงดู แบบปล่อยปละละเลย การปฏิบัติตนของเพื่อน สื่อตัวแบบจริง สื่อภาพยนตร์ สื่อหนังสือการ์ตูน และสื่อคอมพิวเตอร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .001

2. องค์ประกอบที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมก้าวร้าวอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การปฏิบัติตัวของเพื่อน สื่อแบบจริง การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และ สื่อภาพยนตร์ สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 47.60

คณะกรรมาธิการการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม วุฒิสภา (2546) ได้สรุปผลการศึกษาเรื่องปัญหาการทะเลาะวิวาท และการใช้ความรุนแรง ของนักเรียนนักศึกษา พบว่า สาเหตุในการทะเลาะวิวาท และการใช้ความรุนแรง ของนักเรียนนักศึกษาในปัจจุบัน มีเปลี่ยนไปตามบริบทของสังคม ซึ่งพบว่าเด็กและเยาวชนมีการรวมกลุ่มกันตามห้างสรรพสินค้า แหล่งบันเทิง เมื่อกลุ่มนักเรียนมารวมตัวกัน ทำให้เกิดการเขม่งระหว่างสถาบัน และนำไปสู่การทะเลาะวิวาท หรือมักเกิดตามเวทีคอนเสิร์ตประเภทร็อกหรือเพื่อชีวิต การทำร้าย การต่อสู้กันมักจะเป็นแบบตะลุมบอนเป็นกลุ่ม ๆ จากการศึกษาพบว่า นักเรียนนักศึกษาจะมีการพัฒนาอาวุธ ที่มีประสิทธิภาพสูง และเหนือกว่าฝ่ายอื่น เพื่อทำร้ายกัน โดยมีได้คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้อื่น อย่างไรก็ตามที่สาเหตุการเกิดตามสถานที่สาธารณะ

ดลมนรรัตน์ บากา และเกษตรชัย และหิม (2551) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรุนแรงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ร้อยละ 20.7 มีพฤติกรรมรุนแรง การเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกัน การถูกทำร้าย การรับชมภาพยนตร์ และการเล่นเกม ส่งผลต่อพฤติกรรมรุนแรงที่ระดับ ของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .001 โดยเยาวชนเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกัน มีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมรุนแรงสูงกว่าเยาวชนที่ไม่เคยพ่อแม่ทะเลาะตบตีกัน 1.47 เท่า (95% CI 1.19-1.82) เยาวชนที่รับชมภาพยนตร์ประเภทบู๊/ต่อสู้มีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมรุนแรงสูงกว่าเยาวชนที่รับชมภาพยนตร์ประเภทตลก 1.41 เท่า (95% CI 1.10-1.81) และเยาวชนที่เล่นเกมต่อสู้/บู๊ ล้างผลาญมีโอกาสที่จะมีพฤติกรรม ความรุนแรงสูงเป็น 2.50 เท่า (95%CI 1.53-2.75) ที่ชอบเล่นเกมประเภทผจญภัย มีโอกาสที่จะมีพฤติกรรมรุนแรงเป็น 1.63 เท่า (95% CI 1.20-2.20) กว่าเยาวชนที่เล่นเกมกีฬา

สุพัตรา พันธูวร (2546:57-59) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดกองการมัธยมศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 13 โรงเรียน พบว่า ปัจจัยด้านการตระหนักในตนเองส่งผลทางลบต่อพฤติกรรมก้าวร้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05

มุขธิดา ศิริจันทร์ (2547:98) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเลี้ยงดู กับการแสดงออกของเยาวชน ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวในสถาบัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในสถานศึกษาสังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จำนวน 73 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ในสถานศึกษาสังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ มีการแสดงออกทางกายของพฤติกรรมก้าวร้าวอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ แต่มีการแสดงออกทางวาจาของพฤติกรรมก้าวร้าวอยู่ในระดับค่อนข้างสูง การเลี้ยงดูแบบให้ความรักมีความสัมพันธ์เชิงลบ การแสดงออกทางวาจาของพฤติกรรมก้าวร้าว ($r = -.043$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .01 การเลี้ยงดูแบบหลงโทษมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการแสดงออกทางวาจา ($r = .56$) และทางกาย ($r = .91$) ของพฤติกรรมก้าวร้าวอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละเลย มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการแสดงออกทางวาจาและพฤติกรรมก้าวร้าว ($r = 0.27$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และการเลี้ยงแบบคาดหวังเอากับเด็กมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการแสดงออกทางวาจา ($r = .86$) และมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการแสดงออกทางกาย ($r = -.39$) ของพฤติกรรมก้าวร้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .01

พิสมัย ประเสริฐไทย (2547:126) ได้วิจัยศึกษาบุคลิกภาพของนักเรียนมัธยมที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู จำนวน 369 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวมีองค์ประกอบ ด้านบุคลิกในระดับสูง คือองค์ประกอบ (Q1)

ความอิสระมีองค์ประกอบด้านบุคลิกภาพในระดับต่ำ 4 ด้าน คือองค์ประกอบ (F) ความร่าเริง องค์ประกอบ (G) มโนธรรม องค์ประกอบ (I) ความมีจิตใจอ่อนโยน และองค์ประกอบ (Q4) ความเครียด และองค์ประกอบอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง

1.1 องค์ประกอบ (A) การเข้าสู่สังคม กลุ่มที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า 3.00 มีบุคลิกภาพสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.00-3.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในองค์ประกอบ (C) ความมั่นคงทางอารมณ์ กลุ่มที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.00 มีบุคลิกภาพสูงกว่า กลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.00-3.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในองค์ประกอบ (E) ความกล้าแสดงออก กลุ่มที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.00 มีบุคลิกภาพที่สูงกว่ากลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.00-3.00 และกลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า 3.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในองค์ประกอบ (H) ความกล้าหาญ กลุ่มที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.00 มีบุคลิกภาพสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.00-3.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในองค์ประกอบ (N) การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น กลุ่มที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า 3.00 มีบุคลิกภาพสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 2.00 และกลุ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.00-3.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

1.2 ในองค์ประกอบ (B) สติปัญญา กลุ่มที่บิดามารดา เสียชีวิตมีบุคลิกภาพสูงกว่า กลุ่มที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

1.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีบุคลิกภาพไม่แตกต่างกัน

วิไลพร ปัญญา (2548:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการให้คำปรึกษา แบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 โรงเรียนพาณิชยการกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คน โดยเลือกแบบเจาะจงแบบประชากรทั้ง 233 คน ผลการศึกษาพบว่า หลังจากการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 โรงเรียนพาณิชยการกาฬสินธุ์ พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมก้าวร้าว หลังได้เทคนิคต่างๆ เช่น การให้ตัวแบบ การฟัง การซักถาม การสะท้อนกลับ การให้แรงเสริมทางบวก สามารถทำให้นักศึกษามีแนวคิด มีมุมมองที่แตกต่างจากเดิม ซึ่งส่งผลให้นักศึกษามีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง นักศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้ มองเห็นผลของการกระทำที่ไม่เป็นที่ต้องการของสังคม นำตัวแบบมาวิเคราะห์หาเหตุผลได้อย่างเหมาะสม

หลังจากการได้รับคำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมนักศึกษามีพฤติกรรมโดยรวมลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผู้สังเกต 3 คนซึ่งพบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงจากก่อนให้คำปรึกษา

วัชรินทร์ จามจุรี (2550:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในกับภายนอกกับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ผลการวิจัยพบว่า

1. ระยะเวลาในการเล่นเกมนตอ์สปีดาร์ต ส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมก้าวร้าวผ่านการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวการเรียนรู้พฤติกรรมซึ่งนำต่อการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวและความคาดหวังต่อการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว และเจตคติต่อพฤติกรรมก้าวร้าวตามลำดับ
2. ระยะเวลาการเล่นเกมนร่นแรงทั้งหมดจนถึงปัจจุบัน ส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมก้าวร้าวผ่านความคาดหวังต่อการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว และเจตคติต่อพฤติกรรมก้าวร้าวตามลำดับ
3. พฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มเพื่อน ส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมก้าวร้าวทางการรับรู้ การเรียนรู้พฤติกรรมซึ่งนำ และความคาดหวังการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวตามลำดับ
4. พฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มเพื่อน ส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมก้าวร้าวทางการรับรู้ การเรียนรู้พฤติกรรมซึ่งนำ และความคาดหวังการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวตามลำดับ และเจตคติต่อพฤติกรรมก้าวร้าวตามลำดับ

พระรัศมี บุตรดีคำ (2551:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสมเด็จพระปริยัติ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสิน ผลการศึกษาพบว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางทำให้สามเณรนักเรียนทั้ง 8 รูป มีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาแต่ละด้านดังนี้

พฤติกรรมก้าวร้าวทางภาษาถ้อยคำก่อนการได้รับการให้คำปรึกษาสามเณรนักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าวที่แสดงออกเป็นประจำได้แก่ ตวาด ตะโกน พุดจาหยาบคาย พุดจาข่มขู่อื่น หลังการให้การปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยการใช้เทคนิคการฟัง การสะท้อนความรู้สึก การทำให้เกิดความกระจ่าง และให้กำลังใจ ทำให้สามเณรนักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง แต่ยังมีกรปฏิบัติอยู่บ้างเป็นบางครั้ง

พฤติกรรมก้าวร้าวด้านภาษาท่าทาง ก่อนการได้รับการให้คำปรึกษาสามเณรนักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าวที่แสดงออกเป็นประจำได้แก่การเตะการตีขว้างปาสิ่งของผลักและชกต่อยหลังการให้การปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางสามเณรนักเรียนทั้ง 8 รูป มีพฤติกรรมที่สุภาพขึ้น ไม่พุดตวาด พุดจาหยาบคาย ข่มขู่ ตะโกนขำศิระษะผู้อื่น ไม่ชักชวนให้มีการชกต่อย และวางของเข้าที่เดิมให้เป็นระเบียบ แต่ยังมีสามเณรนักเรียนบางรูปที่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวบ้างเป็นบางครั้ง

จิตตินี แสงจันทร์ (2551:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเกาะทองสม ตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับการอบรมเลี้ยงดู อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน อิทธิพลของกลุ่มสื่อ วิธีการปกครองชั้นเรียนของครู และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนและเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การอบรมเลี้ยงดู อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน อิทธิพลของกลุ่มสื่อ วิธีการปกครองชั้นเรียนของครู และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนระดับชั้นประถม ช่วงชั้นที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนเกาะทองสม ตำบลโคกม่วง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุงจำนวน 94 คน โดยใช้จำนวนนักเรียนทั้งหมดเป็นตัวอย่างในการศึกษา ใช้แบบทดสอบ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson correlation) ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าวในภาพรวมอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง ($u = 2.23$) สำหรับผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่า วิธีการปกครองชั้นเรียนของครูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์แบบแปรผกผัน กับพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับต่ำ ในขณะที่เดียวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนแบบแสดงแบบ สื่อภาพยนตร์ สื่อการ์ตูน และอิทธิพลวิธีการปกครองชั้นเรียนของครูแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์แบบแปรผกผัน กับพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับปานกลาง สำหรับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนแบบเสริมแรง อิทธิพลของสื่อแบบจริงสื่อเกมคอมพิวเตอร์ มีความสัมพันธ์แบบแปรผกผัน กับพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับสูง

พรทิพย์ ทองธานี (2549:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสวนอนันต์ ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับชั้นเรียน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว สภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู วิธีการตัดสินใจคบเพื่อน พฤติกรรที่แสดงออก สภาพแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัย สภาพโรงเรียน สื่อ และเพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมก้าวร้าวนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสวนอนันต์ ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 279 ราย เครื่องที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสวนอนันต์ ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านครอบครัว ด้านสิ่งแวดล้อม และสื่อกับพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียนศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสวนอนันต์ ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยรวมมีพฤติกรรมก้าวร้าวอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับ .01 กับพฤติกรรมก้าวร้าวส่วนนักเรียนมีสื่อที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม คือ หนังสือการ์ตูน มีพฤติกรรมก้าวร้าวอยู่ในระดับมาก ส่วนหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และโทรทัศน์ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติ ปรากฏว่าสื่อที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สื่อที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าว

อรพญา พัทบุรี (2552:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวและปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กอนุภาคในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กกระยอง จังหวัดระยอง โดยจำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน ส่วนบุคคลและปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กอนุภาคในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กกระยอง จังหวัดระยอง ซึ่งในเกณฑ์ในการวัดปัจจัย 5 ด้าน คือความสัมพันธ์ในครอบครัว ด้านการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ด้านความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน ด้านอิทธิพลของการเปิดรับสื่อมวลชน ด้านพฤติกรรมก้าวร้าว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ เด็กอนุภาคในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กกระยอง จังหวัดระยอง จำนวน 172 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กอนุภาคในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กกระยอง จังหวัดระยอง จำนวน 125 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากงานวิจัยต่างๆ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ รายการและแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างด้วยค่า t-test และค่า F-test มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กอนุภาคในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กกระยอง จังหวัดระยอง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด คือ ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน รองลงมาด้านพฤติกรรมก้าวร้าว ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว ด้านอิทธิพลของการเปิดรับสื่อมวลชน และด้านอิทธิพลการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก ได้แก่ อายุ พบว่าเด็กมีอายุ 6-10 ปี มีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่า เด็กที่มีอายุระหว่าง 11-15 ปี และ 16-20 ปี ตามลำดับ การศึกษา พบว่าเด็กทุกระดับการศึกษาที่มีความคิดเห็นว่าการปัจจัยทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว ด้านการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน

ด้านอิทธิพลของการเปิดรับสื่อมวลชน ด้านพฤติกรรมก้าวร้าว ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กระยอง จังหวัดระยอง

เกรดเฉลี่ยเทอมล่าสุด พบว่าเด็กได้เกรดเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 มีความคิดเห็นในด้านอิทธิพลของการเปิดรับสื่อมวลชน ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กระยอง จังหวัดระยองมากที่สุด

ระยะเวลาที่เข้ารับอุปการะ พบว่า เด็กที่เข้ารับอุปการะเป็นเวลานานมากกว่า 1 ปี 8 เดือน มีความคิดเห็นที่ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กระยอง จังหวัดระยองมากที่สุด

ภูมิลำเนา พบว่า เด็กที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคเหนือ มีความคิดเห็นที่ปัจจัยด้านอิทธิพลของการเปิดรับสื่อมวลชน ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กระยอง จังหวัดระยองมากที่สุด

หน่วยงานที่นำส่ง พบว่า เด็กที่มีตำรวจนำมาส่ง หรือพลเมืองดีนำมาส่ง มีความคิดเห็นที่ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กระยอง จังหวัดระยองมากที่สุด

Prince of Songkhla University
Pattani Campus